

Skattereformens virkninger på priser og inntekter

RAPPORT NR. 1, 1969

fra Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene

Oslo, 2. desember 1969

Innhold

I.	Innledning	5
I.1.	Mandatet	5
I.2.	Samarbeid med Statistisk Sentralbyrå	5
I.3.	Et generelt forbehold	5
II.	Prisvirkninger av skatteomleggingen	6
II.1.	Statistisk Sentralbyrås beregninger	6
II.2.	Beregningsutvalgets merknader	6
II.3.	Når kommer prisstigningen?	7
III.	Inntektsvirkninger av skatteomleggingen for personer	8
III.1.	Problemstillingen	8
III.2.	Statistisk Sentralbyrås beregninger	9
III.3.	Viktige virkninger ved skatteomleggingen	10
III.4.	Familier med barn både over og under 16 år	11
III.5.	Skattytere bosatt i kommuner som har beste reduksjonstabell i 1969	12
III.6.	Skattytere med fradrag utover minstefradraget	13
III.7.	Familier med flere inntektstakere	13
a.	Familier hvor begge ektefeller har arbeidsinntekt ..	13
b.	Familier med barn som har arbeidsinntekt	14
III.8.	De trygdedes stilling	14
III.9.	Skattytere med formue	15
IV.	Bedriftsbeskatningen	17
IV.1.	Indirekte beskatning	17
IV.2.	Virkningen av skatteomleggingen på personlige næringsdrivende	17
IV.3.	Virkningen av skatteomleggingen på aksjeselskaper og aksjonærer	18
V.	Særmerknader	19
VI.	Sammendrag	21
Vedlegg 1:	Brev av 6. august 1969 fra Finansministeren	24
» 2:	De viktigste endringene i personskattleggingen	24
» 3:	Tabeller	26
» 4:	Skattytere fordelt etter inntektstrinn og skatteklasse ..	32

Til Lønns- og prisdepartementet

Oslo

Med brev av 6. august i år fra Finansministeren ble Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene gitt i oppdrag å legge fram materiale til belysning av skattereforens prismessige og inntektsmessige virkninger. Vår rapport følger vedlagt.

Som rådgivere for utvalget under arbeidet med rapporten har deltatt direktør Hans Bjaaland, Norsk Arbeidsgiverforening, forsker

Hallvard Borgenvik, Statistisk Sentralbyrå, byråsjef Ingolf Hæreid, Finansdepartementet, konsulent Bernhard Nestaas, Lønns- og prisdepartementet og cand. oec. Ulf Sand, Landsorganisasjonen i Norge.

Beregningsutvalgets medlem, generalsekretær Arnulv Midtgaard, Norges Fiskarlag, har ikke hatt høve til å delta i arbeidet med rapporten.

Oslo, 2. desember 1969

Odd Aukrust
(formann)

Paul M. Dalberg

Jon Rikvold

Knut Skipenes

Hermod Skånland

Lars Aarvig

I. Innledning.

I. 1. Mandatet.

Med brev av 6. august 1969 fra Finansministeren til hovedorganisasjonene (se vedlegg 1) og med hovedorganisasjonenes senere samtykke ble Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (nedenfor kalt Beregningsutvalget) gitt i oppdrag:

«Å legge fram statistiske oppgaver som belyser de prismessige og inntektsmessige virkningene for de enkelte grupper av skatte-reformen slik den foreligger etter stortings-behandlingen.»

Det er gjort klart for utvalget at oppdraget er gitt etter drøftinger 5. mai i år i Kontaktutvalget og at det har sammenheng med en protokolltilførsel i de gjeldende tariffavtaler som går ut på at en stigning i konsumprisindeksen som skyldes eventuell omlegging av skattesystemet, ikke gir rett til regulering etter den alminnelige indeksbestemmelse. Men det er adgang til å drøfte saken selv om tariffavtalene ikke er utløpet. Beregningsutvalget har forstått det slik at det ønskes statistiske oppgaver til bruk ved eventuelle slike drøftelser. Utvalget er videre klar over at innstillingen forutsettes brukt som grunnlag for Regjeringens vurdering av om skatteomleggingen vil medføre skjevheter som bør rettes opp, jfr. høstens trontale og nasjonalbudsjettet for 1970 (s. 48). På denne bakgrunn har Beregningsutvalget sett det som sin oppgave å belyse hvordan gjennomføringen av skattereformen — sett som et isolert inngrep — kan ventes å ville påvirke levekostnader og inntekter for ulike grupper av inntektstakere på kort sikt.

Skattereformen omfatter en «pakke» av endringer i avgifts- og skattesatser, progresjonstrinn, stønadsordninger m. v. Beregningsutvalget har gått ut fra at det særlig er nettovirkningene av denne «skattepakken» som det har interesse å få belyst. En har derfor — i forståelse med oppdragsgiverne — trukket inn i vurderingen også forhold som ikke ble fastlagt ved stortingsbehandlingen i vår, men som først er blitt klarlagt gjennom Regjeringens senere arbeid med saken. Det gjelder bl. a. kompensasjonsordningen for trygdede, stønadsordningen for forsørgede barn mellom 16 og 25 år, og endringen i trygdeavgiftssystemet. Til en del av disse spørsmål har Regjer-

ingen først nylig tatt standpunkt. Dette har medført at innstillingen kommer noe senere enn forutsatt. Til gjengjeld gjelder alle beregninger i det følgende «skattepakken» slik den vil bli i 1970, dersom Regjeringens opplegg blir fulgt på alle punkter. En oversikt over de viktigste deler av «skattepakken», slik den nå foreligger etter Regjeringens forslag er gjengitt nedenfor som vedlegg 2.

I. 2. Samarbeid med Statistisk Sentralbyrå.

Under arbeidet med denne innstilling har Beregningsutvalget hatt nær kontakt med Skatteforskningsgruppen i Statistisk Sentralbyrå. Innstillingen bygger hovedsakelig på beregninger foretatt av Byrået og offentliggjort i «Artikler fra Statistisk Sentralbyrå» nr. 31 og nr. 33. (De detaljerte tabeller fra vedlegget i nr. 33 er gjengitt som vedlegg 3 til denne rapport). Beregningsutvalget har imidlertid samarbeidet med Byrået om valg av forutsetninger for beregningene av inntektsvirkningene. Utvalget har selvstendig vurdert resultatene av beregningene og synspunktene i denne innstilling står derfor helt for Beregningsutvalgets regning.

I. 3. Et generelt forbehold.

Beregningsutvalget vil peke på at beregningene bygger på to grunnleggende forutsetninger:

- (i) At inntektene *før skatt* kan tas som gitt og upåvirket av skatteomleggingen.
- (ii) At skatteomleggingen ikke påvirker prisene på annen måte enn den som *direkte* følger av endringer i den indirekte beskatning.

Det har i Beregningsutvalget vært gitt uttrykk for forskjellig grad av tvil om i hvilken utstrekning disse forutsetninger kan anses som oppfylt i det foreliggende tilfellet. Beregningsutvalget har likevel gått ut fra at beregninger av den art som legges fram i innstillingen, har interesse.

Utvalgets medlem, Jon Rikvold, er enig i at beregninger som bygger på de forannevnte teoretiske forutsetninger er av interesse, bl. a. i forbindelse med gjeldende indeksbestemmelser. Etter hans mening vil imidlertid de to

nevnte forutsetninger i praksis ikke være oppfylt. Han viser for øvrig til sin merknad i kap. V.

Utvalget understreker at de tall som legges fram om virkningen av skatteomleggingen for inntektstakere er eksempler basert på bestemte forutsetninger om skattøre, fradrag ved skattelikningen, formuesforhold, prisstigning m. v. (Det samme gjelder tilsvarende tall fra Regjeringens og Stortingets behand-

ling av skattesaken). Nøyaktig gjelder tallene bare for inntektstakere som helt ut måtte fylle de vilkår som beregningene bygger på. I praksis — for den enkelte konkrete familie — må en regne med at resultatene vil avvike en del fra det som regneeksemplene viser. Tallene er derfor mer å betrakte som illustrasjon av den størrelsesorden en står overfor enn som eksakte angivelser.

II. Prisivirkninger av skatteomleggingen.

II. 1. Statistisk Sentralbyrås beregninger.

Statistisk Sentralbyrå har forsøkt å beregne hvilken stigning i konsumprisene som kan ventes å bli den direkte følge av at omsetningsavgiften fra nyttår 1970 erstattes av en merverdiavgift med høyere avgiftssats. Beregningene er utført dels med utgangspunkt i tall fra forbruksundersøkelsen i 1967, dels ved hjelp av Byråets planleggingsmodell MODIS, som tar utgangspunkt i nasjonalregnskapets materiale. Resultatene er offentliggjort i «Artikler fra Statistisk Sentralbyrå» nr. 31, kapittel 5, og kan kort oppsummeres slik:

- a. Den gjennomsnittlige prisstigningen på privat konsum som følge av skatteomleggingen kan ventes å bli 5,8 prosent.¹⁾
- b. Prisstigningen for de enkelte husholdninger vil variere omkring dette gjennomsnitt, avhengig av husholdningenes forbrukssammensetning. Spredningsmålene antyder at et intervall for prisstigningen på fra 4,5 prosent til 7,2 prosent vil dekke ca. 70 prosent av alle husholdningene.
- c. Prisstigningen vil ikke variere på noen systematisk måte med utgiftsnivåets høyde, men stort sett bli den samme for husholdninger med høyt og lavt forbruk (bortsett fra individuelle variasjoner).
- d. Prisstigningen vil heller ikke variere på noen systematisk måte med husholdningenes sammensetning og størrelse, herunder barnetallet (fortsatt bortsett fra individuelle variasjoner).

¹⁾ Beregningene med utgangspunkt i MODIS viste en stigning i nasjonalregnskapets konsumprisindeks på 5,8 prosent, mens de direkte beregninger med utgangspunkt i forbruksundersøkelsen viste 5,7 prosent. Under de siste beregninger fikk en ikke fullt ut med de indirekte virkninger av avgiftene på vareinnsats, og Byrået anser derfor at 5,8 prosent også kan være et rimelig anslag for stigningen i den alminnelige konsumprisindeks.

II. 2. Beregningsutvalgets merknader.

Den prisvirkning av skatteomleggingen som er beregnet av Byrådet er den gjennomsnittlige prisstigning på privat forbruk som økingen i avgiftssatsen samt en viss utvidelse av avgiftsgrunnlaget fører til.

- (i) En stor del av de varer og tjenester som inngår i det private forbruk er pålagt omsetningsavgift med en sats som innebærer at prisen før avgift må økes med 13,64 % for å dekke omsetningsavgiften. Ved overgang til merverdiavgift blir den sammenliknbare avgiftssats økt til 20 %. For disse varer og tjenester må dermed prisen økes med 5,6 % for å dekke stigningen i avgiftssatsen.
- (ii) Visse varer og tjenester som nå er unntatt fra omsetningsavgift vil bli pålagt merverdiavgift — avgiftsgrunnlaget utvides ved overgangen — og prisene her må økes med 20 % for å kompensere avgiften.
- (iii) En del varer og tjenester er ikke pålagt omsetningsavgift og vil heller ikke bli pålagt merverdiavgift og omleggingen skulle ikke få noen direkte prisvirkning for dem.
- (iv) Noen varer og tjenester blir delvis pålagt omsetningsavgift og/eller merverdiavgift, f. eks. hotell- og restauranttjenester. Den direkte prisvirkning for slike varer og tjenester vil ligge mellom 0 og 20 %.

Den beregnede prisstigning på 5,8 % er således framkommet som et veid gjennomsnitt av prisstigningsprosenten fra 0 til 20 på de varer og tjenester som inngår i privat konsum. Beregningene bygger på forutsetningene om at endringen i de relative priser ikke fører til endringer i forbrukssammensetningen.

Byråets beregninger bygger på en rekke forutsetninger som det er gjort rede for i «Artikler fra Statistisk Sentralbyrå» nr. 31. De viktigste er:

- (i) at skatteomleggingen ikke fører til endringer i de nominelle lønninger
- (ii) at omleggingen fra omsetningsavgift til merverdiavgift ikke på noe ledd fører til endringer i selger- eller produsentavanser regnet i kroner og øre
- (iii) at avgiftene på investeringer ikke blir overveltet i prisene på de produkter som investeringen skal bidra til å produsere
- (iv) at tilsvarende avgift som rammer vareinnsats overveltes i skjermede næringer, men ikke i konkurranseutsatte næringer.

Beregningsutvalget ser den første forutsetning som nødvendig, idet beregningene som nevnt skal kunne brukes ved eventuelle drøftelser i henhold til protokolltilførselen i tariffavtalen.

Forøvrig har Beregningsutvalget særlig festet seg ved (ii) og (iii).

Forutsetning (ii) om uendrede avanser i kroner og øre som impliserer at utviklingen i de nominelle eierinntekter i de skjermede næringer ikke påvirkes av skatteomleggingen, er den mest nærliggende å velge for disse beregninger, spesielt på bakgrunn av de prisstopp- og omregningsbestemmelser for prisene som er fastsatt.

En kan imidlertid ikke se bort fra at enkelte produsenter og handlende etter hvert kan heve sine priser sterkere enn avgiftsforhøyelsen i og for seg skulle tilsi. På den annen side kan det tenkes at for enkelte bransjer, f. eks. slike som tidligere har vært unntatt fra omsetningsavgift, kan det være vanskelig å heve prisene så sterkt at merverdiavgiften blir overveltet fullt ut. Den forutsetning som er valgt antas alt i alt å kunne holde som uttrykk for en hovedtendens når det gjelder de direkte virkninger av avgiftsomleggingen.

Forutsetning (iii) om at avgiftene på investeringsvarer ikke vil bli overveltet i prisene på de produkter som investeringene skal bidra til å produsere, anser Beregningsutvalget for å være realistisk for de konkurranseutsatte næringer, men mer tvilsom for de skjermede. Den feil som forutsetningen kan føre til, kan imidlertid ikke være stor. Den merinntekt som avgift på investeringer under nytt system er antatt å ville innbringe det offentlige i forhold til omsetningsavgiften på investeringsvarer under det gamle system, er beregnet til 40 mill. kroner. En stor del av

dette beløp vil ikke påvirke prisene på privat konsum, dels fordi det faller på konkurranseutsatte næringer og dels fordi det faller på produksjon av investeringsvarer og varer til offentlig konsum. Det beløp som eventuelt blir overveltet på privat konsum i 1970 vil — fordelt på et samlet privat konsum på 40 milliarder kroner — neppe føre til nevneverdig øking i konsumprisinivået.¹⁾

Beregningsutvalget antar at 5,8 prosent må godtas som det beste anslag som i øyeblikket kan gjøres for den øking i konsumprisinivået som vil bli den direkte følge av skatteomleggingen. Utvalget vil understreke den usikkerhetsmargin som knytter seg til dette anslaget.

For familier innen primærnæringene som dekker en større eller mindre del av sitt forbruk ved egen produksjon uten å betale avgift, vil avgiftsforhøyelsen isolert sett bety en relativ forbedring i forhold til andre familier. I første rekke vil dette berøre jordbruksbefolkningen. Betydningen for den enkelte er avhengig av selvforsyningsgraden, og vil følgelig variere sterkt fra bruk til bruk. Sluttresultatet for jordbruket som næring vil bl. a. avhenge av behandlingen av spørsmålet i avtalene med Staten om priser m. v. De samme synsmåter kan gjøres gjeldende overfor fiske- næringen.

II. 3. Når kommer prisstigningen?

Anslaget om en prisstigning på 5,8 % gjelder ikke prisstigningen fra desember 1969 til januar 1970, men den ekstra prisstigning som beregningsmessig er det direkte resultat av skatteomleggingen sett over et lengre tidsrom (f.eks. fra høsten 1969 til høsten 1970), langt nok til at næringslivets priser er tilpasset den nye avgiftsstruktur.

Omleggingen av den indirekte beskatning skjer med virkning fra 1. januar 1970, og merverdiavgiften skal beregnes med 20 % av all avgiftspliktig omsetning etter denne dato. De fleste næringsdrivende vil derfor justere sine salgspriser ved årsskiftet, og en må regne med at det meste av prisstigningen vil bli registrert i konsumprisindeksen mellom 15. desember 1969 og 15. januar 1970.

Den faktiske oppgangen i konsumprisin-

¹⁾ Prisutslagene vil kunne variere for ulike produkter, hvis denne forutsetning ikke holder. En mindre reduksjon i investeringsavgiften for de fleste næringer vil kunne få en prisdempende virkning. Når avgiften på investeringer totalt sett likevel er beregnet å gå noe opp, henger det sammen med en betydelig heving i noen få spesielle næringer. Avgiften på reparasjoner i eldre boliger vil eksempelvis gå opp fra 13,64 til 20 pst. Dette vil virke i retning av høyere husleier.

deksten fra desember til januar kan ikke ventes eksakt å ville tilsvare virkningen av skatteomleggingen. Det er flere grunner for dette:

- (i) Noen produsenter og handlende kan tenkes å ville foreta prisjusteringer allerede før årsskiftet. Prisstigning som følge av skatteomleggingen vil i så fall delvis komme allerede i inneværende år. (De gjennomførte prisreguleringsbestemmelser vil imidlertid motvirke en slik tendens.)
- (ii) Noen av ringvirkningene vil, via dyrere driftsmidler, først bli registrert av produsenter og handlende med en viss tidsforskyvning, og først etter noen tid slå ut i forbrukerprisene. (Dette gjelder bare en liten del av prisstigningen).
- (iii) Mange produsenter og handlende prøver å unngå å endre sine tilbudspriser alt for ofte og unnlater av den grunn å justere dem i takt med hver liten endring i kostnadene. Disse næringsdrivende kan finne det naturlig å «samle opp» påtenkte prisjusteringer til årsskiftet, og ta dem da i forbindelse med avgiftsforhøyelsen. Det kan gjelde prisjusteringer som er utsatt fra 1969 og prisjusteringer som, om skatteomleg-

gingen ikke hadde kommet, først ville ha blitt gjennomført i løpet av 1970. Effekten av en slik tendens vil bli motvirket av de omregningsbestemmelser som er gitt. Alt i alt må det være grunn til å tro at det i selve overgangsfasen pr. 1. januar 1970 ikke vil skje vesentlige prisforhøyelser utover det som avgiftsøkningen betinger, og at mulige ytterligere prisforhøyelser først vil komme etterhvert.

- (iv) Etter den sterke kjøpebølge i høst er det sannsynlig at etterspørselen etter forbruksvarer en tid ut over vinteren og våren 1970 vil bli svekket. Dette kan komme til å dempe prisoppgangen for noen varer. Det gjelder selv om skatteomleggingen totalt sett vil føre til en øking av skattyternes disponible realinntekter.
- (v) Selve den måten konsumprisindeksen beregnes på, innebærer en viss tidsforskyvning i prisregistreringen for enkelte varer og tjenester.
- (vi) Bevegelsen i konsumprisindeksen fra desember til januar vil — som vanlig — bli influert av faktorer som ikke har noe med skatteomleggingen å gjøre.

III. Inntektsvirkninger av skatteomleggingen for personer.

III. 1. Problemstillingen.

Endringene i inntekts- og formuesskattene, trygdpremiene og stønadene påvirker de personlige nominelle inntekter, mens endringene i avgiftssystemet påvirker realinntekten gjennom prisenivået. I foregående avsnitt har Beregningsutvalget drøftet prisvirkningen av skatteomleggingen. Utvalget har konkludert med at 5,8 % er det beste anslag som i øyeblikket kan gjøres for den øking i konsumprisenivået som vil bli den direkte følge av skatteomleggingen. Spørsmålet om de enkelte grupper inntektstakere skal få sin realøkonomiske stilling endret ved omleggingen, vil dermed beregningsmessig avhenge av i hvilken grad økingen i de nominelle disponible inntekter som følge av endring i direkte skatter og trygdestønader, kompenserer denne prisstigning.

Endringene i de direkte skatter og stønader vil berøre inntektstakerne på ulike måter, avhengig av deres økonomiske og sosiale situasjon. Det er en rekke faktorer som vil ha betydning i denne forbindelse, bl. a. inntektens høyde, inntektens art og disponeringen av

inntekten (sparing eller forbruk). Virkningen av skattereformen vil også variere med husholdstypen (familiens størrelse og sammensetning), med andre sosiale forhold (eldre, syke m. v.) og med geografisk differensiering av beskatningen (reduksjonstabeller og skattøre).

I det følgende har Beregningsutvalget drøftet virkninger av skattereformen for grupper av inntektstakere karakterisert ved ulike kombinasjoner av økonomiske og sosiale kjennetegn.

Utvalget har ikke hatt opplysninger om hvor mange inntektstakere de enkelte eksempler gjelder for. Som vedlegg 4 er det imidlertid tatt inn en prognose over skattytere fordelt etter inntektstrinn og skatteklasse for året 1970.

Vurderingen er basert på en sammenlikning mellom det nye og det gamle skattesystem ved gjennomføringen av det nye systemet 1. januar 1970. Et spesielt problem som en står overfor er at en ikke vet hvordan det gamle skattesystem ville ha sett ut i 1970, uten en omfattende skattereform.

Beregningene i «Artikler fra Statistisk Sentralbyrå» nr. 33 er basert på to gjennomgående alternativer for sammenlikningssystem, nemlig

Alternativ I: 1969-regler og satser forutsettes opprettholdt uendret i 1970 («Ujustert 1969-system»). Dette alternativ er lagt til grunn i de beregninger som er gjengitt i Ot. prp. nr. 17 1968—1969 og i Innst. O. XVIII 1968—1969.

Alternativ II: Progresjonsgrenser, klassefradrag, barnetrygd etc. etter 1969-reglene justeres i takt med en generell inntektsstigning fra 1969 til 1970 som illustrasjonsmessig er satt til 7 % («Inntektsjustert 1969-system»).

Etter alternativ I vil skattene i 1970 etter gammelt system ligge høyere enn etter alternativ II, fordi progresjonen i skattesystemet fullt ut vil ta sin del av inntektsveksten under det første alternativ. En sammenlikning mellom nytt og gammelt skattesystem, alternativ I, vil derfor gi inntrykk av større skattelette eller mindre skatteskjerpning enn en tilsvarende sammenlikning med gammelt system, alternativ II.

Utvalget vil understreke at det på objektivt grunnlag er umulig å fastslå hvilket skattesystem en ville hatt i 1970 uten en omfattende skattereform. På bakgrunn av erfaringene fra skattepolitikken i de senere år kan en imidlertid se bort fra en forutsetning om skjerpning av skattereglene i 1970, under gammelt system. For så vidt kan et sammenlikningssystem med uendrede 1969-regler i 1970 (alternativ I) betraktes som et ytteralternativ. På den annen side kan en heller ikke på grunnlag av erfaringene fra de senere år regne med at det ville blitt gjennomført skattelettelser av slikt omfang at det ville svart til full inntektsjustering av skattesystemet i 1970 (alternativ II). Utvalget regner derfor også sammenlikningssystem, alternativ II, som et ytteralternativ.

Siden det ikke er mulig å vite hvordan skattesystemet ville sett ut i 1970 uten omlegging, finner utvalget det interessant å vise beregninger over fordelingsvirkninger under begge disse forutsetninger om sammenlikningssystem. Utvalget vil imidlertid understreke at det ikke har tatt standpunkt til hvilket av de to sammenlikningssystem som er det mest realistiske. Alternativene er heller ikke nødvendigvis balanserte, i den forstand

at et alternativ som ligger midt i mellom de to ytteralternativer, gir et riktig sammenlikningsgrunnlag.

III. 2. Statistisk Sentralbyrås beregninger.

Som et ledd i forarbeidene til proposisjonene om skattereformen, utførte Statistisk Sentralbyrå vinteren 1968—69 beregninger over endringer i disponibel realinntekt for ulike grupper inntektstakere som følge av overgangen til et nytt skattesystem. Beregningene bygget på en sammenlikning med det gjeldende skattesystem, definert som «ujustert 1969-system». Beregningene tok hensyn til variasjoner i inntektens høyde og i forsørgelsesbyrden, og bygget ellers på at inntektstakerne hadde lønnsinntekt, at minstefradraget ble nyttet, at skattyteren bodde i en kommune som nyttet dårligste reduksjonstabell og høyeste skattøre og at skattyteren ikke hadde formue. Det ble utarbeidet tabeller både for familier der alle barn var 16 år eller yngre og for familier der alle barn var forsørgede og mellom 16 og 25 år. Beregningene bygget videre på at medlemspremien i syketrygden fra 1. januar 1970 skulle ilegges med en proporsjonal avgift, som tillegg til avgiften i folketrygden. Byråets beregninger er gjengitt i Ot. prp. nr. 17 for 1968—69, side 22—25.

I Ot. prp. nr. 18 for 1968—69, foreslo Regjeringen at skattytere som forsørger barn over 16 år og under 25 år skulle gis fradrag i inntekten ved skattelikningen med 2 500 kroner for hvert forsørgt barn. I Innst. O. XVIII, 1968—69, foreslo flertallet i den forsterkede finanskomité at det i stedet for inntektsfradrag skulle gis direkte stønad til familier som forsørger slike barn, med et beløp på 700 kroner for første barn, 800 kroner for annet barn og stigende med 100 kroner for hvert ytterligere barn i aldersgruppen. På grunnlag av de endrede forslag om forsørgerstønad til disse familier utarbeidet Byrådet reviderte tall for endringer i disponibel realinntekt for familier med barn over 16 år. Beregningene er gjengitt side 5 i Innst. O. XVIII, 1968—69.

I «Artikler nr. 33» er det utarbeidet dels ajourførte og dels nye beregninger med sikte på å belyse fordelingsmessige virkninger av skattereformen. Som omtalt under det foregående avsnitt III 1 er beregningene basert på to alternative forutsetninger om gammelt skattesystem (sammenlikningssystem) i 1970, nemlig alternativ I, «ujustert 1969-system» og alternativ II, «inntektsjustert 1969-system». Videre bygger beregningene på Regjeringens nylig fremlagte forslag til medlemspremier i syketrygden fra 1. januar 1970 i Ot. prp. nr. 26 for 1969—1970 og Regjeringens

forslag om tilskott for familier som forsørger barn over 16 år og under 25 år i Ot. prp. nr. 18 for 1969—70.

I sin publikasjon har Byrået beregnet virkningene av skatteomleggingen under en rekke alternative forutsetninger om skattyterens økonomiske og sosiale situasjon. Av analysemessige årsaker har Byrået funnet det hensiktsmessig å beregne virkningene av skatteomleggingen for en «referanseskattyter». Denne skattyter er karakterisert ved de samme kjennetegn som Byrået la til grunn for sine beregninger til proposisjonene om skattereformen, jfr. omtalen foran side 9, bortsett fra at man i dette tilfellet har holdt seg til familier der alle barn er 16 år eller yngre. Resultatet av disse beregninger er gitt i Byråets publikasjon, tabell 1.

Videre har Byrået i tabell 2 vist virkningen av skatteomleggingen for skattytere som skiller seg fra skattytere i tabell 1 ved at de bosatt i kommuner med beste reduksjonstabell. I tabell 3 har Byrået belyst virkningen av skattereformen for familier med forsørgede barn over og under 16 år. Virkningen av skattereformen for skattytere med visse skattefrie inntekter og fradrag utover minstefradraget er vist i tabell 4, mens det i tabell 5 er gitt en oversikt over virkninger av endringer i formuesskatten for skattytere med varierende antatt formue og forsørgelsesbyrde.

III. 3. Viktige virkninger ved skatteomleggingen.

Som omtalt foran vil en rekke faktorer som kjennetegner skattyternes økonomiske og sosiale situasjon være med å bestemme virkningen av skattereformen. Det lar seg ikke gjøre å kombinere ulike kjennetegn på en slik måte at en med sikkerhet kan si at en bestemt kombinasjon nøyaktig representerer de fleste skattytere. Av interesse for alle skattytere er imidlertid hvordan skattereformens virkninger varierer med viktige faktorer som inntektens høyde og familiens størrelse. I dette avsnitt har utvalget lagt vekt på å vise disse variasjoner. De beregningsmessige forutsetninger som ellers er valgt i denne forbindelse, tar sikte på å vise situasjonen for en skattyter som skattemessig sett lever i en enkel økonomi, der virkningene av skatteomleggingen er oversiktlige. Forutsetningene er også valgt med sikte på å vise virkningene for en type skattyter som det er grunn til å tro er nokså vanlig, i hvert fall innen visse inntektsgrupper. Det er forutsatt

a) at skattyterens inntekt er lønnsinntekt og at den er opptjent av en person i husholdningen,

- b) at skattyteren utnytter minstefradraget fullt ut og ikke har fradrag utover det,
- c) at skattyteren bor i kommune som bruker dårligste reduksjonstabell og høyeste skattøre under gjeldende skattesystem,
- d) at skattyteren ikke sparer,
- e) at skattyteren ikke har formue,
- f) at eventuelle barn er 16 år eller yngre.

I avsnitt III. 4—III. 9 vil utvalget drøfte virkningene av skattereformen for skattytere med mer sammensatte skattemessige forhold og belyse dette ved en sammenlikning med skattyteren, slik den er definert i dette avsnitt.

I vedlegg 3, tabell 1, er vist den beregnede endring i disponibel realinntekt ved omleggingen av skattesystemet for skattytere som er i den økonomiske og sosiale situasjon som er omtalt foran. Beregningene er utført både med «ujustert 1969-system» og med «inntektsjustert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag.

I en rekke tilfeller er de beregnede endringer i disponibel realinntekt små, under pluss eller minus en halv prosent av bruttoinntektens størrelse. Slike variasjoner er vel innenfor rammen av de usikkerhetsmarginer som knytter seg til beregningene, og de bør ikke tillegges for stor vekt.

Ut fra disse forutsetninger kan virkningene av skattereformen i hovedtrekk oppsummeres slik:

- (i) De beregnede virkninger av skatteomleggingen varierer betydelig med inntektens høyde. Et gjennomgående trekk — uansett sammenlikningsgrunnlag — er at inntektstakere med lave inntekter i forhold til forsørgelsesbyrden og inntektstakere med høye inntekter vil få tildels betydelig øking i sin disponible realinntekt såvel prosentvis som målt i kroner. Over et visst inntektstrinn vil imidlertid økingen målt i kroner være større for de høyere enn for de lave inntekter. For andre kategorier skattytere er de beregnede endringer i disponibel realinntekt mindre, både i kroner og i prosent av inntekten. Med «ujustert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag er de beregnede endringer i disponibel realinntekt positive på alle inntektstrinn — bortsett fra visse trinn for enslige. På midlere inntektstrinn er utslagene gjennomgående små, i en rekke tilfeller under 0,5 pst. av inntekten. Med «inntektsjustert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag vil den beregnede skattelette gjen-

nomgående være noe mindre eller skatteskjerpingsen større enn når sammenlikningen skjer på grunnlag av «justert 1969-system». For alle skatteklasser øker differansen i skattelette når inntekten overstiger 40—50 000 kroner, men dette gjelder stort sett inntekter der det i alle fall finner sted en øking i disponibel realinntekt som følge av omleggingen.

Med dette sammenlikningsgrunnlag er det på nokså mange inntektstrinn, gjennomgående på den midlere del av inntektsskalaen, beregnet nedgang i den disponible realinntekt. De negative utslag svarer i en rekke av regneeksemplene til mellom 0 og 1 pst. av bruttoinntekten, og de er maksimalt beregnet til 1,9 pst.

- (ii) For enslige skattytere vil omleggingen gjennomgående gi mindre skattelette eller større skatteskjerpning enn for andre grupper. For inntekter mellom ca. 25 000 og ca. 50 000 kroner gir beregningene nedgang i disponibel realinntekt, uansett sammenliknings-system. Nedgangen er maksimalt beregnet til 1,2 pst. med «justert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag og 1,9 pst. med «inntektsjustert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag.
- (iii) For ektepar uten barn (en inntekt) gir skattereformen på alle inntektstrinn relativt stor bedring i den realøkonomiske situasjon. I motsetning til for enslige og ektepar med barn viser beregningene for denne gruppe til dels betydelig øking i disponibel realinntekt også for skattytere på midlere inntektstrinn.
- (iv) Barnefamiliene vil ifølge beregningene uten unntak opprettholde eller forbedre sin realinntekt, når sammenlikningsgrunnlaget er «justert 1969-system». En sammenlikning med «inntektsjustert 1969-system» gir som omtalt under pkt. (i), en nedgang i disponibel realinntekt på visse inntektstrinn. For inntekter opp til 25—30 000 kroner øker gjennomgående realinntektsforbedringen eller avtar realinntektsreduksjonen når barnetallet øker, uansett sammenlikningsgrunnlag. Denne ten-

dens gjør seg sterkere gjeldende jo lavere inntekten er. Med «justert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag er de beregnede endringer i disponibel realinntekt relativt upåvirket av variasjoner i barnetallet, når inntekten ligger på nivået 35—45 000, mens realinntektsforbedringen for skattytere på høyere inntektstrinn avtar noe, når barnetallet stiger. Eksempelvis vil en ettbarnsfamilie med 70 000 kroner i inntekt få en beregnet øking i disponibel realinntekt på 3,2 pst., mens økingen for en firebarnsfamilie er 2,4 pst. Med «inntektsjustert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag gjør tendensen til avtakende øking eller tiltakende reduksjon i disponibel realinntekt når barnetallet stiger, seg gjeldende for inntekter på omkring 35 000 kroner og høyere. Utslagene i denne retning er gjennomgående noe større enn når sammenlikningsgrunnlaget er «justert 1969-system».

III. 4. Familier med barn både over og under 16 år.

Beregningene i foregående avsnitt gjelder familier der alle barn er 16 år og yngre og stønadsberettiget etter den nye lov om barne-trygd. Beregningsutvalget har ikke hatt statistiske oppgaver som viser verken det samlede antall av slike familier, tallet på familier der alle barn er mellom 16 og 25 år og berettiget til forsørgerstønad, eller tallet på familier med barn både under og over 16 år. Et betydelig antall familier, sannsynligvis flere enn halvparten, har alle barn på 16 år eller yngre. Likevel står det igjen et stort antall familier med alle barn over 16 år eller med en kombinasjon av barn over 16 år og barn under 16 år. Utvalget legger derfor i dette avsnitt fram materiale som viser den situasjon disse familier står overfor ved overgangen til det nye skattesystem.

Som omtalt i vedlegg 2 vil forsørgerfradrag for barn i kommune- og statsskattlegging falle bort fra 1. januar 1970. I stedet økes barne-trygden betydelig og det gjennomføres forsørgerstønad for forsørgede barn over 16 år og under 25 år. Tabell III.4.1 viser hvordan samlet barnetrygd og stønad til familier som forsørger barn over 16 år varierer med familietypen.

Tabell III.4.1. Barnetrygd og forsørgerstønad.
Kroner.

I alt	Antall barn		Stønad i alt
	Under 16 år	Over 16 år	
1	1	0	500
	0	1	700
2	2	0	2000
	1	1	1300
	0	2	1500
3	3	0	4000
	2	1	3200
	1	2	2500
	0	3	2700
4	4	0	6200
	3	1	5200
	2	2	4400
	1	3	3700
	0	4	3900

I vedlegg 3, tabell 3 er vist beregnede endringer i disponibel realinntekt ved skatteomleggingen for familier der alle forsørgede barn er over 16 år og med ulike kombinasjoner av barn under og over 16 år. Det er gjort sammenlikninger både med «ujustert 1969-system» og med «inntektsjustert 1969-system». For øvrig bygger beregningene på de samme forutsetninger for skattyterens økonomiske og sosiale forhold som under det foregående pkt. III.3. (Vedlegg 3, tabell 1). Beregningsutvalget summerer opp sine inntrykk av disse familiers situasjon på denne måte:

- (i) Både for familier med alle barn over 16 år og for kombinasjonsfamiliene er tendensene i virkningene av skatteomleggingen i hovedtrekk de samme som for familier med alle barn under 16 år. Omleggingen gir betydelig øking i disponibel realinntekt til familier på relativt lave inntektstrinn og til familier på de høye inntektstrinn, mens de midlere inntektstrinn får sin disponible realinntekt endret i mindre grad. Også for disse familietyper kan man naturligvis registrere noe ugunstigere virkninger av skatteomleggingen når sammenlikningsgrunnlaget er «inntektsjustert 1969-system» enn når sammenlikningen skjer på grunnlag av «ujustert 1969-system».
- (ii) For familier med alle barn over 16 år er virkningene av skatteomleggingen gjennomgående noe gunstigere enn for familier med alle barn under 16 år, uansett sammenliknings-

grunnlag. (Et unntak er familier med 4 barn over 16 år når sammenlikningsgrunnlaget er «ujustert 1969-system».) Dette gjelder særlig familier med ett og to barn når sammenlikningsgrunnlaget er «ujustert 1960-system», mens differansen i mindre grad er påvirket av barnetallet når sammenlikningsgrunnlaget er «inntektsjustert 1969-system». Den gunstigere virkning av skatteomleggingen for disse familier innebærer at den beregnede øking i disponibel realinntekt er større, og tilfellene av nedgang i disponibel realinntekt er færre og utslagene mindre, enn for familier med alle barn under 16 år.

- (iii) Familier med kombinasjoner av barn under og over 16 år, så langt utvalgets eksempler rekker, vil få noe mindre gunstige virkninger av skattereformen enn familier med alle barn over 16 år.

Virkningen for disse familier er gjennomgående også noe ugunstigere enn for familier med alle barn under 16 år, men forskjellene er stort sett små. Når sammenlikningsgrunnlaget er «ujustert 1969-system» vil også disse etter beregningene gjennomgående komme fra omleggingen balansert eller med en øking i disponibel realinntekt, mens en del av de midlere inntektstrinn vil få en viss svekkelse av den realøkonomiske situasjon når man sammenlikner med «inntektsjustert 1969-system».

III. 5. Skattytere bosatt i kommuner som har beste reduksjonstabell i 1969 (jfr. vedlegg 3, tab. 2).

I 1969 benyttet 17 kommuner med tilsammen ca. 25 % av folkekemengden og ca. 36 % av lønnstakerne den beste reduksjonstabell.

Som nevnt i vedlegg 2 innføres en felles tabell for hele landet fra og med 1970. Det fører til at de som nå skattes etter beste reduksjonstabell får mindre øking (eller større reduksjon) i sin disponible realinntekt enn skattytere som skattes etter dårligste tabell.

Innen hver skatteklasse vil forskjellen målt i kroner nærmest være konstant, men den vil variere med forsørgelsebyrden.

Tabell III.5.1. viser hvor mye dårligere målt i kroner en skattyter som skattes etter beste reduksjonstabell i 1969, kommer ut enn en som skattes etter dårligste reduksjonstabell i 1969. Tabell 2 i vedlegg 3 viser at for skattytere på enkelte lavere inntektstrinn vil utslaget være større.

Tab. III.5.1. Forskjell i skattelettelse (eller skatteskjerpning) mellom skattytere med dårligste og skattytere med beste reduksjonstabell i 1969 (Kr.)

Sammenliknings- grunnlag	Ens- lige	Ektepar				
		Uten barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn
Ujustert 1969-system	20	40	60	81	101	121
Innteksjustert 1969-system	21	43	65	86	107	129

III. 6. Skattytere med fradrag utover minste- fradraget (jfr. vedlegg 3, tabell 4).

For en del skattytere blir et større beløp enn minste-fradraget fritatt for skattlegging. Det kan for det første komme av at de utgiftsposter minste-fradraget er ment å dekke sammenlagt er større enn minste-fradragets beløp, slik at det faktiske utgiftsbeløp kommer til fradrag. For det annet er en del andre inntektsdisponeringer fradragberettiget ved beregning av antatt inntekt, f. eks. sparing i form av livsforsikring og skattefri banksporing innen visse grenser, renteutgifter, pensjonspremier og utgifter til reise mellom hjem og arbeidssted som overstiger kr. 400. Videre blir en del former for inntekt ikke skattlagt, f. eks. salgsgevinster i stor utstrekning, renter og utbytte opptil et visst beløp, enkelte stipendier, en rekke trygdeytelser og inntekt som ulovlig holdes utenfor beskatning. Om skattleggingen av trygdede, se pkt. III.8.

I vedlegg 3, tab. 4, gjengis som et eksempel situasjonen for skattytere som har et ekstrafradrag utover minste-fradraget på 7 % av bruttoinntekten og med en prisstigning på 5,8 % på hele den disponible inntekt. Utvalget understreker at størrelsen av fradraget er tilfeldig valgt. Det foreligger ikke oppgaver som viser omfanget og betydningen av slike ekstrafradrag for de forskjellige grupper inntektstakere. Utvalget har ikke tatt hensyn til at økingen i minste-fradraget kan føre til at enkelte får et lavere ekstrafradrag utover minste-fradraget. Det er heller ikke tatt hensyn til at økingen i medlemspremien til syketrygden for skattytere med høyere inntekter kan ha den motsatte virkning.

Skattytere med mindre ekstrafradrag vil gjennomgående være bedre stilt ved skatteendringen enn tallene i tabellen viser, mens det omvendte vil være tilfelle for skattytere med større ekstrafradrag.

Tilsvarende vil skattytere som p.g.a. ekstrafradraget kan regne med en lavere gjennomsnittlig prisstigning enn 5,8 % beregnet på hele den disponible inntekt f. eks. ved at ekstrafradraget for en stor del består av renteutgifter, være bedre stilt enn skattytere i tabelleksemplet.

Beregningsutvalget har merket seg at ekstrafradrag i alminnelighet vil redusere skattelettelsen eller øke skatteskjerpningen ved omleggingen, men at utslagene gjennomgående er små. Når det gjelder eksemplet med 7 % ekstrafradrag har utvalget dessuten festet seg ved at ved inntekter over ca. 40 000 kroner øker utslagene med stigende inntekt.

III. 7. Familier med flere inntektstakere.

a. Familier hvor begge ektefeller har arbeidsinntekt.

Ved skatteomleggingen opprettholdes adgangen til særskilt likning, med den endring at ektefeller som liknes særskilt hver skal liknes etter klasse 1, uansett forsørgelsesbyrde.

Standardsatsene for hustrufradraget er uendret, men dersom de faktiske utgifter til pass og stell av barn under 14 år er større, kan de for 1970 komme til fradrag med inntil det dobbelte av standardbeløpene. I visse tilfelle kan dette også gjelde for barn over 14 år.

Spørsmålet om særskilt eller felles likning av ektefeller får under det nye skattesystem bare betydning for statsskatten og bare når samlet inntekt overstiger frigrensningen for statskatt i klasse 2, 27 000 kroner. Fordelen ved særskilt likning vil øke med stigende inntekt, men slik at også fordelingen av inntektene mellom ektefellene er av betydning. Lempningene i progresjonsskalaene fører imidlertid til at fordelene blir mindre enn før på alle inntektstrinn.

Det kan derfor generelt sies at familier hvor begge ektefeller har arbeidsinntekt og liknes særskilt, kommer dårligere ut enn familier med samme inntekt men med en inntektstaker, når standardsatsene for hustrufradraget nyttes (andre forhold like). Adgangen til større hustrufradrag virker i motsatt retning og kan føre til at enkelte familier hvor ektefellene liknes særskilt kommer bedre ut enn tilsvarende «én-inntektstakerfamilier».

Fra og med 1970 blir det også, etter nærmere fastsatte regler, adgang til særskilt likning når inntekten er opptjent i den annen

ektefelles felles bedrift. Denne endring vil kunne være meget fordelaktig for de skattytere det gjelder.

b. Familier med barn som har arbeidsinntekt.

Etter de nåværende regler blir barn med antatt inntekt over kr. 3 700 vanligvis ansett som selvforsørget og liknet særskilt. Barn med lavere antatt inntekt blir regnet som forsørget og liknet enten sammen med foreldre eller etter særregler om lønnskatt for forsørgede barn, dvs. barnets lønnsinntekt etter minstefradraget blir skattlagt med 10 %.

Under det nye skattesystem vil hovedregelen

være at barn under 16 år liknes sammen med forsørger og barn over 16 år liknes særskilt. Særreglene om lønnskatt faller bort.

Hvordan skatteomleggingen vil virke for familier med barn som har arbeidsinntekt, avhenger blant annet av familieinntekten og av barnets inntekt, antall barn og deres alder. Virkningene vil derfor kunne variere betydelig fra familie til familie. I tabell III.7.b.1. har en gjengitt de beregnede virkninger for familier med ett barn over 16 år og med noen alternativer for familieinntekt og barnets inntekt.

Tabell III.7.b.1. Endring i disponibel realinntekt for familier med 1 barn over 16 år og med familieinntekt på 25 000 og 40 000 kr. Dårligste reduksjonstabell. Minstefradrag.

U: I forhold til «ujustert 1969-system».

I: I forhold til «inntektsjustert 1969-system».

	Familieinntekt			
	25 000		40 000	
	U.	I.	U.	I.
	I prosent av bruttoinntekt			
Familie A:				
Barnet har ingen inntekt	0,9	—0,2	0,7	—0,2
Familie B:				
Barnet har inntekt på 2 000 kr. (opptjent i løpet av 2 måneder)	1,3	0,7	0,9	0
Familie C:				
Barnet har inntekt på 4 000 kr. (opptjent i løpet av hele året)	1,8	1,3	1,3	0,5
Familie D:				
Barnet har inntekt på 6 000 kr. (opptjent i løpet av hele året)	0,6	—0,3	1,1	0

Ved beregningen har en forutsatt at barnet i familiene B og C blir liknet etter særreglene om lønnskatt under 1969-systemene, og at det i 1970 blir liknet særskilt (men får ingen skatt da inntekten er under grensen for skattbar inntekt), foruten at det gis full forsørgerstønad. Videre er det forutsatt at barnet i familie D er ansett selvforsørget såvel under gammelt som nytt system og at det ikke gis forsørgerstønad.¹⁾

Opptjeningsstiden kan gjennom syketrygdpremiene ha betydning for hvordan familiene

kommer ut av skatteomleggingen. Familien B vil således komme bedre ut (0,1 — 0,2 prosentenheter) enn tabellen viser dersom barnet har arbeidet i ½ år istedenfor 2 måneder. Familie D vil på sin side komme noe dårligere ut (0,1 — 0,3 prosentpoeng) dersom inntekten er tjent i løpet av ½ år istedenfor 1 år.

III. 8. De trygdedes stilling.

De trygdede vil få kompensasjon for pristigningen ved overgang til merverdiavgift ved et ekstraordinært tillegg til grunnpensjonen i folketrygden fra 1. januar 1970. I Ot. prp. nr. 24 1969—70 er det fremmet forslag om et tillegg på 500 kroner for enslige og 750 kroner for ektepar. Samtidig skal det ekstraordinære klassefradrag for eldre og ufore etter gjeldende regler erstattes med et

¹⁾ Ifølge utkastet til lov om forsørgerstønad (Ot. prp. nr. 18 for 1969—70) skal forsørgerstønad reduseres til det halve eller falle bort dersom det er klart at mindre enn halvparten av den forsørgedes ordinære leveomkostninger i inntektsåret er dekket av forsørgeren.

særskilt inntektsfradrag, som i prinsippet fastsettes slik at grunnpensjonen i folketrygden blir skattefri. For 1970 er det foreslått et særfradrag på 4 600 kroner for enslige og ektepar. Dette innebærer at enslige får en skattefri inntekt som ligger noe høyere enn grunnpensjonen. For inntekt utover dette vil de

trygdede komme inn under de generelle endringer i beskatningen av inntekt.

Tabell III.8.1. viser en del eksempler på endringene i disponible realinntekter for eldre og uføre ved overgangen til nytt skattesystem når en bruker «ujustert 1969-system» som sammenlikningsgrunnlag.

Tabell III.8.1. Samlet pensjon og endring i disponibel realinntekt for alders- og uførepensjonister som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner.

	Samlet pensjon under		Endring i disponibel realinntekt for pensjonister med						
	Gammelt skattesystem	Nytt skattesystem	Bare pensjonsinntekt	Bruttoinntekt ¹⁾					
				8000	10000	15000	20000	25000	30000
Ektefeller, begge over 70 år, 2 særtillegg:	11220	11970	349			727	401	391	467
Alderspensjonister med 1 særtillegg:									
Enslig	7310	7810	76	142	347	173	184	242	-98
Ektefeller	10710	11460	235			735	402	378	467
Uførepensjonister med 1 særtillegg (uføregrad 66% eller mer):									
Enslig	7310	7810	76	142	347	190	215	283	-45
Ektefeller	10710	11460	235			739	423	412	512
Uførepensjonister med 1 særtillegg (uføregrad mellom 50 og 66%)									
Enslig	3655	4155	288	365	328	316	402	220	-22
Ektefeller	5355	6105	439	410	784	705	663	731	928

¹⁾ Pensjon under gammelt skattesystem + lønnsinntekt

- (i) Som det går fram av tabellen, vil pensjonister med bare grunnpensjon få kompensasjon som tildels betydelig overstiger virkningen av prisstigningen. For ektepar der begge er over 70 år, er økingen i den disponible realinntekt beregnet til 349 kroner, eller vel 3 pst. av inntekten.
- (ii) For alderspensjonister i ordinær forsørgersituasjon — d.v.s. ektepar eller enslige — vil omleggingen gjennomgående føre til økt eller uendret disponibel realinntekt, også når inntekten overstiger grunnpensjonen. Enslige alderspensjonister må i likhet med andre enslige regne med en viss nedgang i realinntekten når inntekten stiger over et visst nivå. For alderspensjonister ligger dette nivå høyere enn for andre enslige.
- (iii) Uføretrygdede ektepar uten barn kan uten unntakelse regne med positive utslag av skatteomleggingen, mens de

enslige også i denne sosialgruppe kan få en viss svekkelse i sin økonomiske situasjon. Forutsetningen for dette er imidlertid at det opptjenes en tilleggsinntekt utover pensjonen som må antas å forekomme bare i få tilfelle.

III. 9. Skattytere med formue.

Fra «Artikler nr. 33» har utvalget i vedlegg 3, tabell 5 gjengitt tall for hvordan endringene i formuesskatten for personer varierer med antatt formue og med forsørgerbyrden. Tabellen bygger på en forutsetning om at kommunene bruker lovens maksimale formuesskattøre under begge systemer. Utvalget vil peke på følgende hovedtrekk ved de virkninger som kan ventes:

- (i) Formuesskatten vil bli redusert på alle inntektstrinn uansett forsørgerbyrde. Totalt sett er reduksjonen beregnet til ca. 90 mill. kroner på årsbasis.

- (ii) Reduksjonen vil prosentvis bli størst for skattytere med lav antatt formue. For skattytere med antatt formue under 40 000 kroner faller skatten bort som følge av at minstegrensen heves. For skattytere med høye formuer blir skatteletten stor fordi den progressive formuesskatt til staten faller bort.
- (iii) Reduksjonen i formuesskatten blir noe større for enslige enn for andre skattytere, fordi graderingen av formuesskatten etter forsørgelsesbyrden faller bort sammen med statsskatten på formue.
- (iv) Skattytere med formue som helt eller delvis er fritatt for formuesskatt, eksempelvis bankinnskott inntil en viss grense, vil i relasjon til den samlede formue få mindre reduksjon i formuesskatten enn skattytere uten slik formue. Det samme vil gjelde skattytere med formue som ansettes urealistisk lavt. Dette må imidlertid ses på bakgrunn av at disse skattytere allerede har en gunstig beskatning av sin formue.

Bestemmelsen i statsskattevedtakets § 10 om begrensning av formuesskatten, når de sam-

lede skatter overstiger en viss grense, er tatt opp til revisjon på bakgrunn av de endringer i skattereglene som vil bli gjennomført fra 1. januar 1970. Med unntak av de skattytere som berøres av begrensingsregelen, vil lettelser i formuesskatten i sin helhet komme i tillegg til de endringer i skattyternes realinntekter som følger av endringene i inntektskatten og i omsetningsavgiften.

I tabell III.9.1. er vist virkninger på disponibel realinntekt ved enkelte kombinasjoner av antatt formue og antatt inntekt, med de forutsetninger om skattyterens skattemessige forhold som er lagt til grunn i vedlegg 3, tabell 1. Ved beregningene er det sett bort fra skattereformens virkninger på eventuell avkastning av formuen.

Som følge av reduserte formuesskatter på alle formuestrinn vil skattytere med en kombinasjon av formue og inntekt få større direkte skattelette eller mindre skatteskerping ved skatteomleggingen enn skattytere med bare inntekt. For skattytere i skatteklasser 1 med både formue og inntekt vil reduksjonen i formuesskatten i stor utstrekning og i mange tilfelle mer enn oppveie den nedgang i disponibel realinntekt som kan regnes på visse inntektstrinn, når skattyteren ikke har formue. Utvalget viser for øvrig til tabellen.

Tabell III.9.1. Endring i disponibel realinntekt. Kroner og prosent av bruttoinntekt.¹⁾

	Formue					Formue				
	0	20 000	50 000	100 000	200 000	0	20 000	50 000	100 000	200 000
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	pst.	pst.	pst.	pst.	pst.
Enslig										
10 000	220	283	416	445	847	2,2	2,8	4,2	4,5	8,5
25 000	÷ 15	48	181	210	612	÷ 0,1	0,2	0,7	0,8	2,4
50 000	÷ 466	÷ 403	÷ 270	÷ 241	161	÷ 0,9	÷ 0,8	÷ 0,5	÷ 0,4	0,4
100 000	3728	3791	3924	3953	4355	3,8	3,9	4,0	4,0	4,4
Ektepar										
10 000	195	258	285	262	610	2,0	2,6	2,9	2,7	6,2
25 000	266	329	356	333	681	1,1	1,4	1,5	2,0	2,8
50 000	1104	1167	1194	1171	1519	2,3	2,4	2,5	2,4	3,1
100 000	7398	7461	7488	7465	7813	7,4	7,5	7,5	7,5	7,8
Ektepar m/2 barn										
10 000	579	642	669	646	994	5,8	6,4	6,7	6,5	10,0
25 000	53	116	143	120	468	0,2	0,5	0,6	1,1	1,9
50 000	404	467	494	471	819	0,9	1,0	1,1	1,0	1,7
100 000	6233	6296	6323	6300	6648	6,3	6,4	6,4	6,4	6,7
Ektepar m/4 barn										
10 000	3006	3069	3096	3073	3421	30,1	30,7	31,0	30,8	34,3
25 000	1165	1228	1255	1232	1580	4,7	5,0	5,1	5,6	6,4
50 000	215	278	305	282	630	0,5	0,6	0,7	0,6	1,3
100 000	5526	5589	5616	5593	5941	5,6	5,7	5,7	5,7	6,0

¹⁾ Samme forutsetninger om skattyterens skattemessige forhold som i vedlegg 3, tabell 1. Sammenlikning med «ujustert 1969-system».

IV. Bedriftsbeskatningen.

IV. 1. Indirekte beskatning.

I beregningene foran er det forutsatt at såvel merverdiavgiften i registrerte bedrifter som den alminnelige omsetningsavgiften på forbruksvarer blir overveltet på konsumentene i sin helhet. Hvis disse forutsetninger blir oppfylt vil overgangen fra omsetningsavgift til merverdiavgift etter en høyere sats, ikke innebære noen ekstrabelastning for bedriftene.

Avgifter på investeringer, enten i form av særavgift på investeringer eller i form av merverdiavgift på leveringer til ikke-registrerte bedrifter, er derimot ikke forutsatt overveltet i prisene på de produkter som investeringene bidrar til å produsere. Hvis denne forutsetning blir oppfylt, kan avgiftene på investeringer betraktes som bedriftsskatter. Totalt sett regner en med at avgiftene på private investeringer eksklusive investeringer i nye boliger vil innbringe ca. 40 mill. kroner mer under nytt skattesystem enn under gammelt. Noe av denne økingen skriver seg fra høyere avgift på reparasjoner i eldre boliger. Selv om en kan regne med at avgiftene på investeringer totalt sett vil endre seg lite, vil utslagene bli forskjellig i de ulike næringer. I de aller fleste næringer vil avgiften gå ned fordi særavgiften på investeringer under nytt system utskrives etter en lavere sats enn den tidligere generelle omsetningsavgift på investeringer, 13 prosent sammenliknet med 13,64 prosent. I noen få næringer, f. eks. i bank og forsikring og i en del tjenesteytende næringer (ikke-registrerte bedrifter), vil avgiften gå betydelig opp, fordi satsen er hevet fra 13,64 til 20 prosent. Investeringer i skip og i driftsbygninger i jordbruk er fritatt under begge systemer.

Også en del vare- og tjenesteinnsats i produksjonen er pålagt avgifter som ikke blir refundert under merverdisystemet. Avgift på slike innsatsfaktorer er beregnet å ville innbringe ca. 125 mill. kroner mer under nytt system enn under gammelt. En må regne med at slike avgifter i stor utstrekning vil bli overveltet, i hvert fall i skjermene næringer.

Omleggingen av den indirekte beskatning vil neppe føre til noen vesentlig endret beskatning av bedriftene sett under ett, men utslagene vil variere fra bedrift til bedrift både fordi reglene varierer og fordi de forskjellige bedrifter vil ha ulike muligheter for å overvelte utgiftene på konsumentene.

IV. 2. Virkningen av skatteomleggingen på personlige næringsdrivende.

Bilagstabellene gjelder strengt tolket bare for skattytere som hovedsakelig har lønnsinntekt. I den grad «antatt inntekt» for næringsdrivende er direkte sammenliknbar med antatt inntekt for lønsmottakere, og forutsatt at næringsdrivende disponerer inntekt etter skatt på samme måte som disse, vil bilagstabellene grovt sett illustrere virkningene av omleggingen også for personlige næringsdrivende. De formelle skattesatser, fradragssatser, barne-trygdsatser etc. er de samme for de to grupper, bortsett fra endringene i reglene om skattlegging av ektefeller med inntekt fra felles bedrift og bortsett fra at næringsdrivende ikke blir berørt av den foreslåtte øking i minstefradraget. (Den siste faktor innebærer isolert sett at en næringsdrivende med en inntekt på eksempelvis 25 000 kroner vil få en skattelette som er vel 100 kroner mindre enn det framgår av tabellene for lønnsstakere.) Se også pkt. III.7a.

En forutsetning om full sammenliknbarhet er ikke realistisk. En rekke av reglene i skattesystemet, både for direkte og indirekte skatter, er uten interesse for lønnsinntekter, mens de har spesiell interesse for næringsinntekter:

- (i) En del regler tar sikte på å påvirke fordelingen av næringsinntekten over tiden (avskrivningsregler, varelagervurderingsregler, fondsavsetningsregler etc.). Disse er uendret, men utformingen får mindre betydning for skattens størrelse når inntektsskattesatsene er lavere. Eventuelle fordeler som næringsdrivende måtte ha av slike regler, blir redusert.
- (ii) Et problem innen skattleggingen av næringsinntekt ligger i å trekke et skille mellom driftsutgifter og utgifter til privat konsum. Betydningen av denne grensdragningen for skattens størrelse blir mindre under et system med lavere inntektsskattesatser, forutsatt at ikke tilsvarende problemer blir forsterket under avgiftssystemet. Reglene i merverdiavgiftsloven, som nekter fradragrett for inngående avgift på utgifter til representasjon og på utgifter til bilhold, kan bety en skjerpning av skattleggingen av næringsdrivende i forhold til lønnsstakere.

- (iii) Næringsdrivende som i enkelte år har 0-inntekt eller spesielt lav inntekt, fikk tidligere ikke utnyttet klassefradragene i disse år, men vil under det nye systemet få barnetrygd eller forsørgerstønad i alle tilfelle. Dette vil i sum for en årrekke isolert sett føre til en lavere nettoskatt for de næringsdrivende det gjelder.
- (iv) Næringsdrivende bruker ofte en del av sin inntekt til investeringsformål. Siden investeringsavgiften har gått noe ned, betyr dette at prisstigningen som følge av skatteomleggingen kan ramme næringsdrivende svakere enn den rammer lønnstakere med samme disponible inntekt.
- (v) Reduksjonen i formuesskattene har særlig betydning for næringsdrivende.

Det er ikke mulig å trekke noen generelle konklusjoner om hvorvidt skatteomleggingen vil forsterke eller minske de ulikheter i skattleggingen av personlige næringsdrivende og lønnstakere som måtte være til stede på forhånd. Ovenfor er nevnt faktorer som trekker i begge retninger. Konklusjonen vil dessuten være avhengig av hvordan den faktiske inntekts- og formuesfordeling er innenfor de to grupper.

Eksempel 1

	Ingen inntekt utdeles som utbytte		All inntekt etter skatt utdeles som utbytte	
	Gammelt system kr.	Nytt system kr.	Gammelt system kr.	Nytt system kr.
Selskapsskatter:				
Formuesskatter	6 000	0	6 000	0
Inntektsskatter	52 800	49 500	52 800	31 757
I alt	58 800	49 500	58 800	31 757
Aksjonærskatter:				
Formuesskatter	13 400	9 400	13 400	9 400
Inntektsskatter	0	0	2 890	5 250
I alt	13 400	9 400	16 290	14 650
Selskaps- og aksjonærskatter i alt	72 200	58 900	75 090	46 407

Det fremgår av eksemplet at en større del av selskapets og aksjonærenes samlede skatt vil bli betalt av aksjonærene, og en mindre del av selskapet, under det nye system enn under det gamle når det utdeles utbytte. Samtidig vil de samlede skatter gå vesentlig ned. I praksis vil dog skattene neppe gå ned så mye som dette eksemplet antyder. Det antas å være vanlig under det gjeldende skattesys-

IV. 3. Virkningen av skatteomleggingen på aksjeselskaper og aksjonærer.

Skattleggingen av aksjeselskaper og deres aksjonærer er foreslått vesentlig omlagt. Etter de nye regler vil selskapene kunne trekke utdelt aksjeutbytte fra beregningen av den skattepliktige inntekt ved statsskattelikningen. Hensikten med denne ordningen er å begrense den såkalte «dobbeltskattleggingen» av inntekt opptjent av aksjeselskaper, og i større grad å likestille en finansiering av selskapet ved aksjemisjoner med en finansiering ved låneoptak. Samtidig vil formuesskatten på aksjeselskaper bli opphevet. Også inntektskattesatsene vil bli endret, både ved selskapskattleggingen og ved skattleggingen av aksjonærene.

Nedenfor gis et sterkt forenklet eksempel (Eksempel 1) som illustrerer hvordan den nye teknikken og de nye satser vil virke. En har forutsatt at et selskap eies av en aksjonær som ikke har annen formue og inntekt enn aksjer og aksjeutbytte i dette selskap. Selskapet har heller ikke annen formue enn aksjekapitalen. Skattyteren liknes i skatteklasser 4. Selskapets aksjekapital og inntekt er henholdsvis 1 mill. kroner og 100 000 kroner.

tem at fortjenesten i aksjeselskaper med få aksjonærer ikke tas ut som aksjeutbytter, men i andre former som er skattemessig gunstigere, eksempelvis lønn, honorarer etc. Videre er utbytte av aksjer emittert etter 1961 allerede under de någjeldende regler fradragberettiget ved fastsetting av aksjeselskapets skattbare inntekt under visse betingelser. Utliknet skatt på aksjeselskaper på årsbasis i

1970 er beregnet å ville gå ned med ca. 250 mill. kroner eller ca. 25 prosent. Nedgangen vil bli særlig stor i næringer hvor nettoformuen er stor i forhold til avkastningen.

Lettelsene i aksjonærskattleggingen under det nye system vil være avhengig av hvor store formuer og inntekter aksjonæren har ved siden av aksjer og utbytte. Eksempel 2 viser avkastningen etter skatt (uttrykt som prosent av formue) under henholdsvis gammelt (G) og nytt system (N) av en aksjeplassering som før skatt gir 5 prosent utbytte. Hode og forspalte angir aksjonærens antatte inntekt og formue utenom aksjer og utbytte. (Aksjonæren liknes i klasse 4, og en har forutsatt at skattefriheten for finansplasseringer er utnyttet på annen måte.)

Eksempel 2:

Antatt formue (kr.)	Antatt inntekt (kr.)					
	25 000		50 000		100 000	
	G	N	G	N	G	N
50 000	4,00	4,00	3,25	3,25	2,25	2,50
250 000	3,25	4,00	2,50	3,25	1,50	2,50
500 000	3,00	4,00	2,25	3,25	1,25	2,50
1 000 000	2,75	4,00	2,00	3,25	1,00	2,50

Fordi progresjonen er endret både for formues- og inntektsskattene, stiger skattelettelsene under nytt system i forhold til gammelt både med stigende inntekt og formue. For skattytere med inntekter over 100 000 kr. og formuer over 500 000 kroner vil avkastningen etter skatt på en aksjeplassering bli fordoblet.

En nærmere analyse av aksjonærskattleggingen forutsetter statistikk som viser hvordan utbetalt aksjeutbytte faktisk fordeler seg på ulike grupper av aksjonærer. En slik statistikk foreligger ikke. Det er også grunn til å tro at skatteomleggingen vil føre til endringer i selskapenes utbyttepolitikk, slik at sammenlikninger basert på samme utbytteprosent under de to systemer, vil være lite realistisk.

For 1967 er det samlede utbytte fra norske aksjeselskaper anslått til ca. 500 mill. kroner. Når en ser på selskapssektoren under ett, er det bare den delen av dette beløp som utdeles til personlige aksjonærer som under det nye system vil komme til fradrag i selskapenes skattepliktige inntekter. En har heller ikke statistikk som viser hvor stor andel av utbyttet som forblir i selskapene og hvor stor andel som blir utdelt til personlige aksjonærer.

V. Særmerknader.

Beregningsutvalgets medlem, Jon Rikvold, kan på de fleste punkter slutte seg til framstillingen i det foranstående. Han finner det imidlertid nødvendig å gjøre følgende merknader:

1.

I innstillingens I. 3 er det pekt på at beregningene bygger på to grunnleggende forutsetninger om at inntektene før skatt er upåvirket av skatteomleggingen og at skatteomleggingen ikke påvirker prisene på annen måte enn den som direkte følger av endringer i den indirekte beskatning. Dette kan åpenbart ikke være riktig.

Allerede den forskyvning i etterspørselen til 1969 fra 1970 som har funnet sted p.g.a. skattereformen vil medføre en påvirkning av inntektene før skatt for visse grupper. I samband med dette har en også sett tendenser til en ekstraordinær prisstigning som må stå i strid med den annen hovedforutsetning beregningene bygger på.

Andre «indirekte virkninger» kan også få en betydelig innflytelse på de to foran nevnte forutsetninger. (Det er i denne sammenheng ikke vesentlig i hvilken grad en ønsker å se slike indirekte virkninger i sammenheng med

skattereformen eller med den alminnelige økonomiske politikk for øvrig). De forhold en tenker på er i første rekke at forslaget til statsbudsjett for det år skattereformen settes i verk viser et underskudd før lånetransaksjoner på 1,2 milliarder kroner, dels som følge av en utsettelse med innbetaling av avgift fra næringslivet (faseforskyvning), og dels som følge av andre årsaker. Et slikt statsbudsjett må i seg selv virke ekspansivt og dette må få virkninger både for inntekter og priser. Et annet forhold er de kredittpolitiske tiltak som er gjennomført med kredittrestriksjoner og renteheving. Også dette må antas å få virkninger på de to forannevnte grunnleggende forutsetninger. Det er uten videre klart at renteforhøyelsen både vil påvirke inntekter før skatt og priser i 1970. En finner grunn til å understreke at beregningene av en prisstigning på 5,8 % som følge av skattereformen ikke tar hensyn til slike forhold, således ikke til den pris- og kostnadshevende virkning som renteforhøyelsen vil ha.

Totalt sett vil prisutviklingen fra 1969 til 1970 også bli påvirket av forhold som hverken direkte eller indirekte kan henføres til skattereformen. En tenker her f. eks. på prisstigning

på importvarer og på innenlandsk prisstigning som har vært vanlig i de senere år. Utvalget har i noen grad drøftet de prisdpende virkninger av de midlertidige prisreguleringsbestemmelser som er innført, men har ikke gått nærmere inn på den prisstigning en må vente å få når disse bestemmelser igjen blir opphevet.

Det synes derfor grunn til å gjøre tydelig oppmerksom på at alt i alt vil prisstigningen fra 1969 til 1970 ble vesentlig sterkere enn den prisoppgang på 5,8 % som er beregnet som en direkte virkning av skattereformen. Men likevel kan det på bakgrunn bl. a. av gjeldende indeksbestemmelser være av interesse å se på den direkte prisstigning på 5,8 % som følge av skattereformen og i hvilken grad denne prisstigning blir kompensert av andre endringer i skatte- og trygdesystemet, slik som Beregningsutvalget har gjort.

2.

Når det gjelder de sammenlikningsgrunnlag mellom «gammelt» og nytt skattesystem som er brukt i innstillingen er det grunn til å peke på følgende: Jeg har ingen innvendinger mot at både sammenlikningsgrunnlaget «Ujustert 1969-system» og «Inntektsjustert 1969-system» karakteriseres som ytteralternativer slik det er gjort i innstillingen. Etter min oppfatning er det imidlertid bare sammenlikningen med «Inntektsjustert 1969-system» som viser om vedkommende skattyter får en reell øking eller nedgang i sin kjøpekraft som følge av skatteomleggingen. Det er derfor for mange formål grunn til å legge særlig vekt på de resultater en kommer fram til når en benytter sammenlikningsgrunnlaget «Inntektsjustert 1969-system».

Beregningene av virkningene på disponibel realinntekt som følge av skattereformen er utført for et stort antall eksempler på skatteyttere i forskjellig stilling. Utvalget har imidlertid bare i mindre grad gått inn på «virkningene for de enkelte grupper», bl. a. fordi en har manglet opplysninger som ville gi grunnlag for en tilfredsstillende gruppemessig analyse. Jeg finner det imidlertid riktig å peke på følgende:

I utvalgets fremstilling er det i betydelig grad lagt til grunn en såkalt «referanseskattelyter» som er lønnstaker, jfr. Statistisk Sentralbyrå's artikkel 33, kap. 5 og vedlegg 3, tab. 1, til denne innstilling. I vedlegg 4 er det vist hvordan skattelyterne antas å fordele seg på inntektsklasser i 1970. Hovedtyngden av skattelytere finnes i de midlere inntektsklasser, av skattelyterne har 81 % en inntekt på kr. 10 000—50 000. I disse inntektsklasser er lønnstakerne særlig sterkt representert mens f. eks. antall selvstendige utenom jordbruk, skogbruk

og fiske øker forholdsvis sterkt i inntektsklassene over 50 000 kroner.

Videre er det grunn til å merke seg at omtrent alle avvik fra lønnstakeren som er brukt som referanseskattelyter trekker i negativ retning. Dette gjelder således når man tar utgangspunkt i skattelytere som i 1969 bodde i kommuner med beste reduksjonstabell. Dette omfatter 36 % av lønnstakerne. Skattelytere med fradrag utover minstefradraget (som er et lønnsinntakerfradrag) kommer også dårligere ut av skattereformen enn referanseskattelyteren.

For personlige skattelytere er det også grunn til å merke seg at det er en betydelig sammenheng mellom høy inntekt og høy formue og at dette i særlig grad gjør seg gjeldende for selvstendige næringsdrivende utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Vanlige lønnstakere vil bare i meget liten utstrekning merke noe til de fordelaktige virkninger av denne side av skattereformen.

Det kan også være grunn til å nevne at for de fleste vanlige lønnstakere med barn vil kompensasjonen for prisstigningen ikke komme gjennom reduserte direkte skatter, men i første rekke gjennom økt barnetrygd og forsørgerstønad.

Den hovedkonklusjon som kan trekkes for lønnstakernes vedkommende synes likevel å være at mesteparten av prisstigningen på 5,8 % som direkte følger av skattereformen, blir kompensert gjennom reduksjoner i direkte skatt og økte trygder, særlig barnetrygd og forsørgerstønad. Det er imidlertid etter min mening klart at prisstigningen på 5,8 % ikke blir fullt ut kompensert, særlig når en legger til grunn som sammenlikningsgrunnlag «Inntektsjustert 1969-system».

Beregningsutvalgets medlemmer Skipes, Skånland og Aarvig vil presisere:

I samsvar med det mandat som Beregningsutvalget fikk, er utvalgets analyse begrenset til å gjelde de prismessige og inntektsmessige virkninger av skatteomleggingen. Mulige virkninger av endringer i andre økonomiske forhold ligger etter disse medlemmers mening utenom rammen for dette oppdrag.

Ved sammenlikningen mellom nytt og gammelt skattesystem har Beregningsutvalget fulgt samme metode som Statistisk Sentralbyrå i Artikler nr. 33, nemlig å knytte den til sammenlikningssystem som er betraktet som ytteralternativer. Det er i innstillingen uttalt at utvalget ikke har tatt standpunkt til hvilket av de to sammenlikningssystem som er det mest realistiske. Det er på denne bakgrunn at disse medlemmer har unnlatt å presisere særstandpunkter i dette spørsmål. Det er un-

der utvalgets drøftinger ikke kommet fram noe som gir grunnlag for å hevde at sammenlikningen med «inntektsjustert 1969-system» har noen større relevans enn sammenlikningen med «ujustert 1969-system». Tvert imot var det den siste som ble lagt til grunn ved Stortingets behandling av skattereformen. Med dette utgangspunkt er det heller ikke grunnlag for å trekke noen generell konklusjon om at

prisstigningen på 5,8 pst. bare blir delvis kompensert.

Disse medlemmer har også funnet det riktig å avstå fra å gi uttrykk for andre vurderinger av det materiale som Beregningsutvalget legger fram enn det som utvalget kunne stå samlet om, med de alminnelige reservasjoner som er tatt.

VI. Sammendrag.

1. Skatteomleggingen omfatter en «pakke» av endringer i avgifts- og skattesatser, progresjonstrinn, stønadsordninger m. v. Beregningsutvalget har i sin rapport forsøkt å beregne nettovirkningene på priser og inntekter av hele denne «skattepakken». Utvalget har som beregningsmessig forutsetning lagt til grunn at skatteomleggingen ikke vil påvirke inntektene før skatt, og at den heller ikke vil påvirke prisene på annen måte enn det som direkte følger av endringene i den indirekte beskatning. (Kap. I.)

2. Sammenlikningene mellom nytt og gammelt system er for de fleste beregningers vedkommende foretatt i to alternativer som skiller seg fra hverandre i forutsetningene om hvordan skattereglene ville ha blitt i 1970 dersom skatteomleggingen ikke hadde kommet. I det ene alternativ er det forutsatt at 1969-skattereglene ville ha blitt opprettholdt uforandret (ujustert 1969-system). I det andre alternativ er det forutsatt at de ville ha blitt endret slik at skatt i prosent av inntekten for den enkelte familie (skatter og trygder under ett) ikke ville ha blitt endret. Det er illustrasjonsmessig regnet med en nominell inntektsvekst på 7 % fra 1969 til 1970. (Inntektsjustert 1969-system). Utvalget betrakter de to alternativer som ytteralternativer. (Kap. III.1.)

3. Beregningsutvalget antar at Statistisk Sentralbyrå's anslag på 5,8 % kan godtas som beste anslag for den øking i konsumprisindeksen som blir den direkte følge av skatteomleggingen, men understreker den usikkerhetsmargin som knytter seg til anslaget. Etter Byråets beregninger vil prisstigningen for ca. 70 % av husholdningene komme til å ligge i intervallet 4,5—7,2 %. Det er ikke påvist systematiske variasjoner for prisstigningen etter forbrukets høyde eller husholdningenes sammensetning og størrelse. (Kap. II.)

4. Endringene i de direkte skatter og stønader vil berøre inntektstakerne på ulike måter, avhengig av deres økonomiske og sosiale situasjon. Virkningen av skattereformen på

inntektsfordelingen kan derfor ikke summeres opp med noen få tall, men må belyses med eksempler.

5. Beregningsutvalget har som hovedeksempel valgt å belyse situasjonen for en husholdning der inntekten er opptjent som lønn av én person i husholdningen, som nytter minstefradraget ved skattelikningen og ikke har fradrag utover dette, som bor i en kommune med dårligste reduksjonstabell og høyeste skatteøre i 1969, og som hverken sparer eller har formue. Beregningene er gjort særskilt for enslige, ektefeller uten barn og ektefeller med barn som er 16 år eller yngre.

I en rekke tilfeller er de beregnede endringer i disponibel realinntekt små, under pluss eller minus en halv prosent av bruttoinntektens størrelse. Slike variasjoner er vel innenfor rammen av de usikkerhetsmarginer som knytter seg til beregningene, og de bør ikke tillegges for stor vekt.

Beregningene viser at virkningene av skatteomleggingen på disponibel realinntekt for denne type skattytere varierer ganske sterkt med inntekt og forsørgelsesbyrde. Et hovedresultat er at inntektstakere med lave inntekter og stor forsørgelsesbyrde vil få en meget betydelig øking i sin disponible realinntekt. Ellers viser beregningene etter begge sammenlikningsgrunnlag det gunstigste nettoresultat for skattytere som har særlig lav eller særlig høy inntekt. For de midlere inntektsgrupper blir nettovirkningene av skatteomleggingen forholdsvis små: De fleste grupper på dette inntektstrinn vil få sin disponible realinntekt bedret hvis en sammenlikner med «ujustert 1969-system», mens det motsatte er tilfelle når sammenlikningsgrunnlaget er «inntektsjustert 1969-system».

Ved begge sammenlikningsgrunnlag gjelder at resultatet er noe avhengig av forsørgelsesbyrde. Enslige skattytere er den gruppe som på de fleste inntektsnivåer kommer dårligst ut og som vil få minst skattelette eller størst skatteskjerpning ved skatteomleg-

gingen. For denne gruppen viser beregningene nedgang i disponibel realinntekt for alle inntekter mellom ca. 25000 kroner og ca. 50 000 kroner etter begge sammenlikningsgrunnlag. Ektefeller uten barn kommer relativt bedre ut og får sine disponible realinntekter økt på alle inntektstrinn (bortsett fra inntektsnivået 5000 kroner). Det gjelder etter begge sammenlikningsgrunnlag. Familier med barn på 16 år eller yngre kommer i en mellomstilling. De vil ifølge beregningene uten unntak opprettholde eller forbedre sin disponible realinntekt, når sammenlikningsgrunnlaget er «ujustert 1969-system». Når sammenlikningsgrunnlaget er «inntektsjustert 1969-system» vil disse familier få en nedgang i disponibel realinntekt på visse inntektstrinn. Dette gjelder inntekter i intervallet 15—50 000 kroner for ektefeller med 1 barn, 25—50 000 kroner for ektefeller med 2 barn, 30—50 000 kroner for ektefeller med 3 barn og 35—50 000 kroner for ektefeller med 4 barn. (Kap. III.3.)

6. Beregningsutvalget har også drøftet eksempler på virkninger av skatteomleggingen for skattytere som ikke går inn under hovedeksemplet.

For familier som har forsørgede barn mellom 16 og 25 år, men ingen mindreårige barn, er de beregnede virkninger av skatteomleggingen stort sett noe gunstigere enn for familier med alle barn under 16 år, uansett sammenlikningsgrunnlag. Det vil si at økingen i disponibel realinntekt er litt større, og tilfellene av nedgang i disponibel realinntekt er færre og av mindre betydning, enn for familier med et tilsvarende antall barn under 16 år.

Familier med kombinasjoner av barn under og barn over 16 år, kommer etter beregningene i de fleste tilfeller noe dårligere ut enn familier der barna enten alle er over eller alle under 16 år. Når sammenlikningsgrunnlaget er «ujustert 1969-system», viser beregningene også for disse familier gjennomgående uforandret eller noe økt disponibel realinntekt. Når sammenlikningsgrunnlaget er «inntektsjustert 1969-system» viser beregningene nedgang i de disponible realinntekter for mange av disse familiene på de midlere inntektstrinn. (Kap. III.4.)

Skattytere bosatt i kommuner som i 1969 benyttet beste reduksjonstabell får mindre øking eller større reduksjon i sin disponible realinntekt enn skattytere som i 1969 skatter etter dårligste tabell. Innen hver skatteklasse vil forskjellen målt i kroner stort sett være konstant. Forskjellen varierer fra ca. kr. 20 for enslige til knapt 130 kroner for ektepar med 4 barn. (Kap. III.5.)

Skattytere med fra drag ut over min-

ste fra draget vil i alminnelighet få mindre skattelettelse eller større skatteskjerpning enn skattytere med minste fra draget. Utslagene vil variere betydelig og på en komplisert måte med ekstrafradragenes størrelse og art. (Kap. III.6.)

Familier hvor begge ektefeller har arbeidsinntekt og liknes særskilt, kommer noe dårligere ut enn familier med samme inntekt, men med én inntektstaker. Det gjelder når standardsatsene for hustrufradrag nyttes (andre forhold like). Adgangen til større hustrufradrag for legitimerede utgifter virker i motsatt retning og kan føre til at enkelte familier hvor ektefellene liknes særskilt, kommer bedre ut enn tilsvarende «én-inntektstakerfamilier». (Kap. III.7a.)

Familier med barn over 16 år som har arbeidsinntekt, vil komme bedre ut av skatteomleggingen enn tilsvarende familier med én inntektstaker og samme inntekt når barnets inntekt er så lav at full forsørgerstønad gis.

En barnets inntekt høyere, vil disse familier kunne komme såvel bedre som dårligere ut enn familier med én inntektstaker og samme inntekt. (Kap. III 7 b.)

Trygdede med bare grunnpensjon vil ifølge beregningene få tildels betydelig prosentvis øking i disponibel realinntekt. Trygdede med høyere inntekt vil få økt eller uendret disponibel realinntekt bortsett fra at enslige får en viss nedgang i disponibel realinntekt når inntekten overstiger et visst nivå som ligger relativt høyt. (Kap. III.8.)

Skattytere med formue og inntekt vil, fordi formuesskattene går ned, få større direkte skattelette eller mindre skatteskjerpning enn skattytere uten formue. (Kap. III.9.)

7. Virkningene av skatteomleggingen for aksjeselskaper og personlige næringsdrivende er behandlet i et eget kapittel.

Utlignet skatt på aksjeselskaper er i 1970 på årsbasis beregnet å ville gå ned med ca. 250 mill. kroner som følge av skatteomleggingen. En må gå ut fra at de enkelte selskaper vil bli berørt i sterkt varierende grad. Samtidig er aksjonærbeskatningen lagt om. Virkningene av dette for aksjonærene vil variere med størrelsen av det utdelte utbytte og med aksjonærenes inntekts- og formuesforhold ellers. For aksjeselskapene og aksjonærene samlet vil skattene gjennomgående gå betydelig ned som følge av skatteomleggingen. (Kap. IV.3.)

Personlige næringsdrivende vil formelt bli berørt av skatteomleggingen på samme måte som lønnstakerne, men virkning-

ene kan bli forskjellige fordi inntektsfastsettelsen er forskjellig. Det lar seg ikke avgjøre om skatteomleggingen alt i alt vil forsterke eller minske eventuelle ulikheter i beskatningen av personlige næringsdrivende og lønnstakere. (Kap. IV.2.)

Både for aksjeselskaper og personlige næringsdrivende gjelder at omleggingen av den indirekte beskatning kan få utslag som vil variere med bedriftenes muligheter for å overvelte avgiftene på konsumentene, men totalt sett vil disse virkningene være små. (Kap. IV.1.)

8. Beregningsutvalget vil til slutt sterkt understreke de begrensninger som knytter seg til det materiale som legges fram. Det gjelder

blant annet anslaget for prisvirkningen av skatteomleggingen. Det gjelder også i høy grad valget av alternativt skattesystem i 1970 som er nyttet som sammenlikningsgrunnlag. Beregningsutvalget vil påpeke at det på objektivi grunnlag er umulig å fastslå hvordan skattesystemet i 1970 ville ha vært om skatte- reformen ikke var blitt gjennomført.

De beregnende tall er eksempler knyttet til bestemte forutsetninger og må mer betraktes som illustrasjon av de størrelsesordener en står over for, enn som eksakte angivelser. I praksis må en regne med at resultatene for de enkelte husholdninger vil avvike mer eller mindre fra det som regne- eksemplene viser.

Vedlegg 1.**Brev av 6. august 1969 fra Finansministeren til hovedorganisasjonene.**

«En viser til møtet i Kontaktutvalget 3. mai 1969 der en blant annet drøftet spørsmålet om å la et teknisk beregningsutvalg undersøke virkningene av skattereformen.

På grunnlag av drøftingene i Kontaktutvalget synes det mest naturlig at det allerede eksisterende tekniske beregningsutvalg blir bedt om å påta seg denne oppgaven.

En vil derfor foreslå at nevnte utvalg får følgende oppdrag:

Å legge fram statistiske oppgaver som belyser de prismessige og inntektsmessige virk-

ningene for de enkelte grupper av skattereformen slik den foreligger etter stortingsbehandling.

Dersom organisasjonene er enig i dette opplegget, vil en anmode beregningsutvalget om å legge fram materialet så snart som mulig. I motsatt fall vil en måtte drøfte nærmere hvilken framgangsmåte som bør nyttes.

Gjenpart av dette brev er sendt formannen i beregningsutvalget, forskningssjef Odd Aukrust.»

Vedlegg 2.**De viktigste endringer i personskattleggingen.**

Den følgende oversikt over de viktigste endringer i personskattleggingen etter det nye system gjengis etter «Artikler fra Statistisk Sentralbyrå» nr. 33.

1. Inntektsskattene.

Inntektsbegrepet. Minstefradraget i lønnsinntekt vil bli hevet fra 8 prosent til 10 prosent, minimumsbeløpet fra 700 kr. til 1000 kr. og maksimumsbeløpet fra 1 800 kr. til 2 400 kr. Ellers blir det ingen vesentlige endringer i begrepet «antatt inntekt». (Om inntektsfradrag for eldre og syke etc., se dog nedenfor.)

Kommuneskatten. Det tidligere system med to reduksjonstabeller og gruppering av skattytere etter skatteklasser vil bli endret. Det skal innføres en felles reduksjonstabell for hele landet. Fradragene etter denne tabellen er kr. 3 400 i skatteklasser 1 og kr. 6 800 i skatteklasser 2 og over. Dette innebærer at fradragene i klasse 1 og 2 blir bortimot fordoblet, mens fradragene utover i skatteklassene kan bli mindre enn tidligere fordi graderingen etter forsørgelsesbyrde er opphevet. (Denne gradering forutsettes i det nye system gjennomført ved barnetrygd og forsørgertilskott.) De tidligere ekstraklassefradrag som ble gitt ved alderdom, sykdom etc. vil bli opphevet og erstattet med spesielle inntektsfradrag for de grupper det gjelder. Inntektsfradragene tar stort sett sikte på å fritta for inntektsskatt et inntektsbeløp som tilsvarer grunntrygden un-

der folketrygden. Kommuneskatten skal som tidligere beregnes av skattbar inntekt etter en proporsjonal sats. Det maksimale kommunale skattøre blir hevet fra 19 til 20 prosent.

Kommunal fellesskatt (skatteutjamningsavgift). Den tidligere skatteutjamningsavgift vil bli erstattet av en kommunal fellesskatt, som skal beregnes av skattbar inntekt etter en proporsjonal sats på 3 prosent. (Skatteutjamningsavgiften ble beregnet etter progressive satser, stigende fra 3 til 5 prosent, av den delen av inntekten som oversteg vel 20 000 kr.)

Skatt til utviklingshjelp skal, som tidligere, beregnes av skattbar inntekt etter en sats på 0,5 prosent.

Ordinær statsskatt skal, som tidligere, beregnes av antatt inntekt etter progressive satser som stiger fra 10 prosent til 50 prosent. Men progresjonen vil bli avdempet ved at progresjonsintervallene blir utvidet. Mens toppsatsen tidligere ble anvendt på den delen av inntekten som oversteg vel 100 000 kr., blir den tilsvarende grense under det nye system ca. 300 000 kr. Mens 10-pst.satsen under det tidligere system ble anvendt helt fra bunnen av inntektsskalaen, vil inntekter opp til 18 000 kr. i klasse 1 og 27 000 kr. i klasse 2 bli fritatt under det nye systemet. Ordningen med fradrag i statsskatten gradert etter forsørgelsesbyrde skal oppheves. Nedre grense for statsskatt under de to systemer blir følgende:

Skatteklasse	Tidligere system kr.	Nytt system kr.
1	5 500	18 000
2	11 000	27 000
3	14 500	27 000
4	19 000	27 000
5	24 500	27 000
6	30 600	27 000

Tidligere var det fire forskjellige progresjonstabeller gradert etter forsørgelsesbyrde. Disse blir i det nye system erstattet med to tabeller, en for skatteklasse 1 og en annen for klasse 2 og over.

2. Formuesskatten.

Formuesbegrepet. Formue i aksjer skal etter de nye regler skattlegges ved kommunelikningen. (Regelendringen henger sammen med at aksjeselskapene blir fritatt for formuesskatt.) Ellers blir det ingen vesentlige endringer i begrepet «antatt formue».

Kommuneskatten. Det maksimale formuesskattøret vil bli hevet fra 0,4 prosent til 1 prosent. Fradraget i formuen blir hevet fra kr. 5 000 til kr. 40 000.

Statsskatten på formue vil bli opphevet. Tidligere ble formuesskatten til staten beregnet etter progressive satser på den delen av formuen som oversteg 50 000 kr. i klasse 2 og over, stigende fra 0,5 prosent til 1,75 prosent.

3. Indirekte skatter.

Merverdiavgiften. Omsetningsavgiften på siste ledd skal erstattes av en merverdiavgift innkrevd på alle produksjons- og omsetningsledd. Avgiftssatsen heves fra 13,64 til 20 prosent. Samtidig vil avgiftsgrunnlaget bli utvidet.

Andre indirekte skatter vil ikke bli endret.

4. Trygdepremier.

Syketrygdepremier. Premieskalaen blir lagt om slik at premiene vil bli mindre enn før for lave og midlere inntekter, mens premiene vil bli hevet for høyere inntekter.

Andre trygdepremier vil ikke bli endret.

5. Trygdeytelser.

Barnetrygd til familier med barn under 16 år under de to systemer ytes etter følgende satser:

	Tidligere system kr.	Nytt system kr.
Første barn	0	500
Annet barn	550	1 500
Tredje barn	700	2 000
Fjerde barn	900	2 200

Forsørgertilskott. Det vil bli innført en ny tilskottsordning til familier som forsørger barn mellom 16 og 25 år. Tilskottet skal ytes etter følgende satser:

Første barn	700 kr.
Annet barn	800 »
Tredje barn	1 200 »
Fjerde barn	1 200 »

Det skal tas hensyn til antall barn under 16 år i familien når tilskottsbeløpet for denne gruppen skal fastsettes.¹⁾

Andre trygdeytelser. Kontantstønadene under andre trygdeordninger enn de to som er nevnt ovenfor, skal heves ekstraordinært med beløp som prosentvis tilsvare den beregnende øking i konsumprisinivået som følge av skatteomleggingen. (Andre «normale» justeringer av trygdeytelsene vil også bli gjennomført, men disse har ikke tilknytning til skatteomleggingen.)

¹⁾ I lovutkastets § 2, 2. ledd heter det: Hvis det er klart at mindre enn halvparten av den forsørgedes ordinære leveomkostninger i inntektsåret er dekket av forsørgeren, skal forsørgerstønadene for dette barn reduseres til det halve eller falle helt bort. (Ot. prp. nr. 18 for 1969—70.)

Vedlegg 3.

Tabeller.

- Tabell 1. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell, alle barn under 16 år, kun minstefradrag. («Referanseskattyter».)
- Tabell 2. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med beste reduksjonstabell, alle barn under 16 år, kun minstefradrag.
- Tabell 3. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell, barn over og under 16 år, kun minstefradrag.
- Tabell 4. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell; alle barn under 16 år, 7 pst. av bruttoinntekten som fradrag utover minstefradraget.
- Tabell 5. Utlignet formuesskatt på personlige skattytere. 1969-regler sammenliknet med nytt system.

Tabell 1. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell, alle barn under 16 år, kun minstefradrag. («Referanseskattyter».)¹⁾

Brutto- inntekt	I forhold til «ujustert 1969-system»						I forhold til «inntektsjustert 1969-system»					
	Ens- lig	Ektefeller					Ens- lig	Ektefeller				
		Uten barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn		Uten barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
	I prosent av bruttoinntekt. Øking (+), nedgang (—)											
5 000	—0,6	—2,8	7,2	25,6	50,8	75,7	—2,1	—2,7	7,3	24,8	49,0	72,6
7 500	1,0	2,7	3,2	15,4	32,2	48,8	—0,3	1,7	3,6	15,3	31,4	47,1
10 000	2,2	2,0	2,1	5,8	17,6	30,1	1,8	1,4	1,2	5,0	17,0	28,8
15 000	2,1	1,2	0,1	3,2	7,6	11,6	2,0	0,6	—0,1	2,2	6,0	10,3
20 000	1,9	1,2	0,0	0,5	4,5	8,1	1,9	0,9	—0,6	0,0	3,7	6,3
25 000	—0,1	1,1	0,1	0,2	1,7	4,7	—0,8	0,2	—1,0	—1,3	0,4	3,0
30 000	—0,4	1,9	0,6	0,4	1,1	2,3	—1,1	1,0	—0,2	—0,5	—0,2	1,3
35 000	—1,0	1,4	0,2	0,1	0,2	0,2	—1,5	0,7	—0,7	—1,1	—1,4	—1,7
40 000	—1,2	1,5	0,2	0,1	0,0	0,0	—1,9	0,6	—0,7	—1,0	—1,2	—1,7
50 000	—0,9	2,3	1,0	0,9	0,5	0,5	—1,9	1,1	—0,2	—0,5	—0,9	—1,3
70 000	0,7	4,3	3,2	3,1	2,5	2,4	—0,4	3,1	1,8	1,6	0,9	0,6
100 000	3,8	7,4	6,3	6,3	5,6	5,6	2,3	5,9	4,7	4,5	3,7	3,5
	I kroner. Øking (+), nedgang (—)											
5 000	—29	—139	361	1279	2539	3787	—103	—136	364	1241	2449	3630
7 500	73	204	238	1156	2415	3663	—20	125	268	1145	2353	3534
10 000	220	195	209	579	1759	3006	179	136	116	495	1703	2884
15 000	306	172	4	478	1143	1736	291	92	—21	320	892	1548
20 000	375	240	—2	91	896	1617	367	168	—126	4	725	1261
25 000	—15	266	24	53	413	1165	—212	48	—246	—320	111	762
30 000	—133	575	167	129	322	684	—328	312	—60	—159	—61	393
35 000	—340	499	91	53	97	82	—526	243	—229	—374	—467	—586
40 000	—497	592	78	40	21	6	—773	247	—258	—404	—496	—666
50 000	—466	1104	464	404	230	215	—983	516	—136	—282	—488	—658
70 000	481	3051	2199	2139	1736	1694	—314	2185	1261	1092	633	435
100 000	3728	7398	6315	6233	5594	5526	2265	5864	4670	4477	3672	3446

¹⁾ Andre forutsetninger: Bare lønnsinntekt; ingen sparing; en inntektstaker i familien; ingen formue; prisstigning 5,8 prosent.

Tabell 2. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med beste reduksjonstabell, alle barn under 16 år, kun minstefradrag.¹⁾

Brutto- inntekt	I forhold til «justert 1969-system»						I forhold til «innteksjustert 1969-system»					
	Ens- lig	Ektefeller					Ens- lig	Ektefeller				
		Uten barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn		Uten barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
I prosent av bruttoinntekt. Øking (+), nedgang (—)												
5 000	—1,6	—2,8	7,2	25,6	50,8	75,7	—3,2	—2,7	7,3	24,8	49,0	72,6
7 500	0,3	1,7	3,2	15,4	32,2	48,8	—1,0	0,5	3,6	15,3	31,4	47,1
10 000	1,9	1,2	1,0	5,0	17,6	30,1	1,2	0,5	0,0	5,0	17,0	28,8
15 000	1,9	0,9	—0,4	2,3	6,6	11,1	1,8	0,4	—0,6	1,2	4,8	10,3
20 000	1,8	1,0	—0,3	0,1	4,0	7,2	1,8	0,6	—0,9	—0,4	3,0	5,3
25 000	—0,1	0,9	—0,1	—0,1	1,3	4,2	—0,9	0,0	—1,2	—1,6	0,0	2,5
30 000	—0,5	1,8	0,4	0,2	0,7	1,9	—1,2	0,9	—0,4	—0,8	—0,6	0,9
35 000	—1,1	1,3	0,0	—0,1	0,0	—0,1	—1,6	0,5	—0,9	—1,4	—1,7	—2,1
40 000	—1,3	1,4	0,0	—0,1	—0,2	—0,3	—2,0	0,5	—0,8	—1,2	—1,5	—2,0
50 000	—0,9	2,2	0,9	0,7	0,3	0,2	—2,0	1,0	—0,4	—0,7	—1,1	—1,5
70 000	0,7	4,3	3,1	3,0	2,4	2,3	—0,5	3,1	1,7	1,5	0,8	0,5
100 000	3,7	7,4	6,3	6,2	5,5	5,4	2,3	5,8	4,6	4,4	3,6	3,3
I kroner. Øking (+), nedgang (—)												
5 000	—81	—139	361	1279	2539	3787	—159	—136	364	1241	2449	3630
7 500	20	125	238	1156	2415	3663	—77	41	268	1145	2353	3534
10 000	194	116	103	499	1759	3006	123	51	3	495	1703	2884
15 000	286	132	—57	346	985	1656	270	49	—93	179	722	1548
20 000	354	200	—62	10	795	1432	346	125	—191	—82	604	1063
25 000	—36	226	—37	—28	313	1045	—234	5	—310	—406	4	633
30 000	—153	535	107	49	222	563	—349	269	—125	—245	—168	264
35 000	—360	459	30	—27	—3	—38	—548	200	—293	—460	—574	—715
40 000	—517	552	18	—40	—80	—115	—794	204	—323	—490	—604	—795
50 000	—486	1063	403	323	129	94	—1004	473	—201	—368	—595	—787
70 000	461	3010	2139	2058	1635	1574	—335	2142	1196	1005	526	306
100 000	3708	7358	6255	6152	5493	5405	2244	5821	4605	4391	3565	3317
I forhold til endring for «referanseskattyteren». Kroner ²⁾												
5 000	—52	0	0	0	0	0	—56	0	0	0	0	0
7 500	—53	—79	0	0	0	0	—57	—84	0	0	0	0
10 000	—26	—79	—106	—80	0	0	—56	—85	—113	0	0	0
15 000	—20	—40	—61	—132	—158	—350	—21	—43	—72	—141	—170	0
20 000	—21	—40	—60	—81	—101	—185	—21	—43	—65	—86	—121	—198
25 000	—21	—40	—61	—81	—100	—120	—22	—43	—64	—86	—107	—129
30 000	—20	—40	—60	—80	—101	—121	—21	—43	—65	—86	—107	—129
35 000	—20	—40	—61	—80	—100	—120	—22	—43	—64	—86	—107	—129
40 000	—20	—40	—60	—80	—101	—121	—21	—43	—65	—86	—108	—129
50 000	—20	—41	—61	—81	—101	—121	—21	—43	—65	—86	—107	—129
70 000	—20	—41	—60	—81	—101	—120	—21	—43	—65	—87	—107	—129
100 000	—20	—40	—60	—81	—101	—121	—21	—43	—65	—86	—107	—129

¹⁾ Andre forutsetninger: Jfr. tabell 1.

²⁾ Tallene viser hvor mye bedre (+) eller dårligere (—) en skattyter kommer ut som adskiller seg fra «referanseskattyteren» ved å være skattlagt etter beste reduksjonstabell under gammelt skatte-system.

Tabell 3. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell, barn over og under 16 år, kun minste-fradrag.¹⁾

Brutto- inntekt	I forhold til «justert 1969-system»									
	Ektefeller med 1 barn over 16 år	Ektefeller med 2 barn		Ektefeller med 3 barn			Ektefeller med 4 barn			
		1 barn over og 1 barn under 16 år	Begge barn over 16 år	1 barn over og 2 barn under 16 år	2 barn over og 1 barn under 16 år	Alle barn over 16 år	1 barn over og 3 barn under 16 år	2 barn over og 2 barn under 16 år	3 barn over og 1 barn under 16 år	Alle barn over 16 år
	I prosent av bruttoinntekt. Øking (+), nedgang (—)									
5 000	11,2	23,2	27,2	49,6	47,2	51,2	74,8	73,6	71,2	75,2
7 500	5,8	13,8	16,5	31,4	29,8	32,5	48,2	47,4	45,8	48,5
10 000	4,1	4,6	6,6	17,0	15,8	17,8	29,6	29,0	27,8	29,8
15 000	1,4	2,4	3,8	7,3	6,5	7,8	11,3	10,9	10,1	11,4
20 000	1,0	—0,1	0,9	4,2	3,6	4,6	7,9	7,6	7,0	8,0
25 000	0,9	—0,3	0,5	1,4	0,9	1,7	4,5	4,2	3,8	4,6
30 000	1,2	0,0	0,7	0,9	0,5	1,2	2,1	1,9	1,5	2,2
35 000	0,8	—0,2	0,3	0,1	—0,3	0,3	0,1	—0,1	—0,4	0,1
40 000	0,7	—0,2	0,3	—0,1	—0,4	0,1	—0,1	—0,3	—0,6	—0,1
50 000	1,4	0,6	1,0	0,4	0,1	0,5	0,4	0,3	0,0	0,4
70 000	3,4	2,9	3,2	2,4	2,2	2,5	2,4	2,3	2,1	2,4
100 000	6,5	6,1	6,3	5,6	5,4	5,6	5,5	5,4	5,3	5,5
	I kroner. Øking (+), nedgang (—)									
5 000	561	1161	1361	2479	2361	2561	3739	3679	3561	3761
7 500	438	1038	1238	2356	2238	2438	3615	3556	3438	3638
10 000	409	460	660	1699	1581	1781	2959	2899	2781	2981
15 000	204	360	560	1084	966	1166	1688	1628	1510	1710
20 000	198	—28	172	836	718	918	1569	1510	1392	1592
25 000	224	—66	134	354	236	436	1118	1058	940	1140
30 000	367	11	211	263	145	345	636	576	458	658
35 000	291	—65	135	38	—80	120	34	—25	—143	57
40 000	278	—78	122	—38	—157	43	—42	—101	—219	—19
50 000	664	286	486	171	52	252	167	108	—10	190
70 000	2399	2021	2221	1676	1558	1758	1646	1587	1469	1669
100 000	6515	6115	6315	5534	5416	5616	5478	5419	5301	5501
	I forhold til endring for «referanseskattyteren». Kroner ²⁾									
5 000	200	—118	82	—60	—178	22	—48	—108	—226	—26
7 500	200	—118	82	—59	—177	23	—48	—107	—225	—25
10 000	200	—119	81	—60	—178	22	—47	—107	—225	—25
15 000	200	—118	82	—59	—177	23	—48	—108	—226	—26
20 000	200	—119	81	—60	—178	22	—48	—107	—225	—25
25 000	200	—119	81	—59	—177	23	—47	—107	—225	—25
30 000	200	—118	82	—60	—178	22	—48	—108	—226	—26
35 000	200	—118	82	—59	—177	23	—48	—107	—225	—25
40 000	200	—118	82	—59	—178	22	—48	—107	—225	—25
50 000	200	—118	82	—59	—178	22	—48	—107	—225	—25
70 000	200	—118	82	—60	—178	22	—48	—107	—225	—25
100 000	200	—118	82	—60	—178	22	—48	—107	—225	—25

(forts.)

Tabell 3. (forts.) Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell, barn over og under 16 år, kun minstefradrag.¹⁾

Brutto- inntekt	I forhold til «inntektsjustert 1969-system»									
	Ektefeller med 1 barn over 16 år	Ektefeller med 2 barn		Ektefeller med 3 barn			Ektefeller med 4 barn			
		1 barn over og 1 barn under 16 år	Begge barn over 16 år	1 barn over og 2 barn under 16 år	2 barn over og 1 barn under 16 år	Alle barn over 16 år	1 barn over og 3 barn under 16 år	2 barn over og 2 barn under 16 år	3 barn over og 1 barn under 16 år	Alle barn over 16 år
I prosent av bruttoinntekt. Øking (+), nedgang (—)										
5 000	11,3	23,3	27,3	48,8	47,3	51,3	73,0	72,8	71,3	75,3
7 500	6,2	14,2	16,9	31,3	30,2	32,9	47,4	47,3	46,2	48,9
10 000	3,2	4,2	6,2	17,0	16,2	18,2	29,0	29,0	28,2	30,2
15 000	1,2	1,6	3,0	5,9	5,4	6,7	10,5	10,4	9,9	11,2
20 000	0,4	—0,3	0,7	3,6	3,2	4,2	6,4	6,4	6,0	7,0
25 000	—0,2	—1,6	—0,8	0,4	0,1	0,9	3,1	3,1	2,8	3,6
30 000	0,5	—0,8	—0,1	—0,2	—0,5	0,2	1,4	1,3	1,1	1,8
35 000	—0,1	—1,3	—0,8	—1,4	—1,6	—1,0	—1,7	—1,7	—1,9	—1,3
40 000	—0,2	—1,2	—0,7	—1,3	—1,5	—1,0	—1,6	—1,6	—1,8	—1,3
50 000	0,2	—0,7	—0,3	—0,9	—1,1	—0,7	—1,2	—1,2	—1,4	—1,0
70 000	2,1	1,5	1,8	0,9	0,8	1,1	0,7	0,7	0,5	0,8
100 000	4,9	4,4	4,6	3,7	3,6	3,8	3,5	3,5	3,4	3,6
I kroner. Øking (+), nedgang (—)										
5 000	564	1164	1364	2441	2364	2564	3649	3641	3564	3764
7 500	468	1068	1268	2345	2268	2468	3553	3545	3468	3668
10 000	316	418	618	1695	1618	1818	2903	2895	2818	3018
15 000	179	243	443	884	807	1007	1566	1559	1481	1681
20 000	74	—74	126	717	640	840	1280	1272	1195	1395
25 000	—46	—397	—197	104	26	226	781	773	696	896
30 000	140	—237	—37	—68	—146	54	412	405	327	527
35 000	—29	—451	—251	—474	—552	—352	—567	—575	—652	—452
40 000	—58	—481	—281	—504	—581	—381	—647	—655	—732	—532
50 000	64	—359	—159	—495	—572	—372	—639	—646	—724	—524
70 000	1461	1014	1214	626	548	748	454	446	369	569
100 000	4870	4400	4600	3665	3588	3788	3465	3457	3380	3580
I forhold til endring for «referanseskattyteren». Kroner ²⁾										
5 000	200	—77	123	—8	—85	115	19	11	—66	134
7 500	200	—77	123	—8	—85	115	19	11	—66	134
10 000	200	—77	123	—8	—85	115	19	11	—66	134
15 000	200	—77	123	—8	—85	115	18	11	—67	133
20 000	200	—78	122	—8	—85	115	19	11	—66	134
25 000	200	—77	123	—7	—85	115	19	11	—66	134
30 000	200	—78	122	—7	—85	115	19	12	—66	134
35 000	200	—77	123	—7	—85	115	19	11	—66	134
40 000	200	—77	123	—8	—85	115	19	11	—66	134
50 000	200	—77	123	—7	—84	115	19	12	—66	134
70 000	200	—77	122	—7	—85	116	19	11	—66	134
100 000	200	—77	123	—7	—84	116	19	11	—66	134

¹⁾ Andre forutsetninger, jfr. tabell 1.

²⁾ Tallene viser hvor mye bedre (+) eller dårligere (—) en skattyter kommer ut som adskiller seg fra «referanseskattyteren» ved å ha forsørgede barn over 16 år.

Tabell 4. Endring i disponibel realinntekt som følge av skatteomleggingen. 1970 kroner. Skattytere med dårligste reduksjonstabell; alle barn under 16 år, 7 pst. av bruttoinntekten som fradrag utover minstefradraget.¹⁾

Brutto- inntekt	I forhold til «justert 1969-system»						I forhold til «inntektsjustert 1969-system»					
	Ens- lig	Ektefeller					Ens- lig	Ektefeller				
		Uten barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn		Uten barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn
	I prosent av bruttoinntekt. Øking (+), nedgang (—)											
5 000	—0,8	—2,8	7,2	25,6	50,8	75,7	—2,3	—2,7	7,3	24,8	49,0	72,6
7 500	0,0	0,8	3,2	15,4	32,2	48,8	—1,3	—0,2	3,6	15,3	31,4	47,1
10 000	1,5	1,7	1,8	6,6	19,2	31,7	0,8	1,1	0,9	6,6	18,7	30,5
15 000	1,5	0,6	0,3	3,0	7,4	12,7	1,4	0,1	—0,1	1,9	5,7	12,0
20 000	1,4	0,7	—0,5	0,7	4,7	7,9	1,3	0,3	—1,1	0,2	3,6	6,1
25 000	—0,1	0,5	—0,4	—0,3	1,9	4,9	—0,7	—0,3	—1,5	—1,8	0,6	3,2
30 000	—0,9	1,0	0,0	0,0	0,7	2,7	—1,2	0,4	—0,6	—0,9	—0,5	1,7
35 000	—1,1	1,0	—0,2	—0,3	—0,2	—0,1	—1,6	0,2	—1,1	—1,5	—1,5	—0,9
40 000	—1,7	0,7	—0,4	—0,5	—0,4	—0,4	—2,1	0,1	—1,1	—1,4	—1,7	—2,1
50 000	—1,5	1,3	0,1	0,1	—0,1	—0,1	—2,3	0,4	—0,8	—1,1	—1,5	—1,8
70 000	—0,2	3,1	1,9	1,8	1,4	1,4	—1,1	2,1	0,9	0,7	0,0	—0,3
100 000	2,4	6,0	4,9	4,9	4,3	4,2	1,1	4,7	3,6	3,4	2,7	2,4
	I kroner. Øking (+), nedgang (—)											
5 000	—41	—139	361	1279	2539	3787	—115	—136	364	1241	2449	3630
7 500	—1	63	238	1156	2415	3663	—94	—16	268	1145	2353	3534
10 000	148	171	185	664	1923	3171	81	112	92	660	1867	3049
15 000	225	91	34	441	1107	1903	210	11	—16	284	856	1794
20 000	267	132	—110	131	936	1568	259	60	—234	44	725	1213
25 000	—20	131	—111	—82	463	1216	—172	—87	—381	—455	161	812
30 000	—263	296	—12	—2	221	804	—360	130	—187	—262	—137	513
35 000	—368	348	—61	—98	—54	—17	—555	92	—380	—525	—496	—312
40 000	—678	271	—158	—196	—152	—167	—839	41	—431	—577	—669	—839
50 000	—784	610	47	10	—52	—67	—1167	177	—408	—554	—759	—929
70 000	—175	2524	1335	1275	977	936	—803	1451	618	449	—9	—207
100 000	2326	5996	4913	4831	4234	4166	1026	4624	3544	3351	2640	2413
	I forhold til endring for «referanseskattyteren». Kroner ²⁾											
5 000	—12	0	0	0	0	0	—12	0	0	0	0	0
7 500	—74	—141	0	0	0	0	—74	—141	0	0	0	0
10 000	—72	—24	—24	85	164	165	—98	—24	—24	165	164	165
15 000	—81	—81	30	—37	—36	167	—81	—81	5	—36	—36	246
20 000	—108	—108	—108	40	40	—49	—108	—108	—108	40	0	—48
25 000	—5	—135	—135	—135	50	51	40	—135	—135	—135	50	50
30 000	—130	—279	—179	—131	—102	120	—32	—185	—127	—103	—76	120
35 000	—28	—151	—152	—151	—151	—99	—29	—151	—151	—151	—29	274
40 000	—181	—321	—236	—236	—173	—173	—66	—206	—173	—173	—173	—173
50 000	—318	—494	—417	—394	—282	—282	—184	—339	—272	—272	—271	—271
70 000	—656	—902	—864	—864	—759	—758	—489	—734	—643	—643	—642	—642
100 000	—1402	—1402	—1402	—1402	—1360	—1360	—1239	—1240	—1126	—1126	—1032	—1033

¹⁾ Andre forutsetninger. Jfr. tabell 1.²⁾ Tallene viser hvor mye bedre (+) eller dårligere (—) en skattyter kommer ut som adskiller seg fra «referanseskattyteren» ved å ha 7 pst. av bruttoinntekten som fradrag utover minstefradraget. Tallet 7 pst. er tilfeldig valgt. Jfr. tekstkommentarene til denne tabell.

Tabell 5. Utlignet formuesskatt på personlige skattytere. 1969-regler sammenliknet med nytt system.

Antatt formue kr.	Skatteklasser 1			Skatteklasser 2 og høyere		
	Formuesskatt i alt		Nytt ÷ gammelt system	Formuesskatt i alt		Nytt ÷ gammelt system
	Gammelt system	Nytt system		Gammelt system	Nytt system	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
10 000	20	0	—20	20	0	—20
20 000	60	0	—60	60	0	—60
30 000	100	0	—100	100	0	—100
40 000	190	0	—190	140	0	—140
50 000	280	100	—180	180	100	—80
75 000	505	350	—155	405	350	—55
100 000	780	600	—180	630	600	—30
125 000	1 068	850	—218	918	850	—68
150 000	1 405	1 100	—305	1 205	1 100	—105
200 000	2 105	1 600	—505	1 905	1 600	—305
300 000	3 680	2 600	—1 080	3 430	2 600	—830
400 000	5 505	3 600	—1 905	5 205	3 600	—1 605
500 000	7 405	4 600	—2 805	7 105	4 600	—2 505
1 000 000	18 080	9 600	—8 480	17 730	9 600	—8 130

Vedlegg 4.Skattytere fordelt etter inntekt og skatteklasse.
Prognose for 1970.¹⁾

a. Antall skattytere.

Antatt inntekt	Skatteklasser						I alt
	1	2	3	4	5	6	
0— 9900	182363	13885	23226	1562	280	128	221444
10000—19900	252975	40814	67274	69656	15841	4830	451390
20000—29900	183197	74187	71831	79395	34848	19898	463356
30000—39900	64971	47181	51980	61545	31142	16167	272986
40000—49900	16970	15484	19124	24462	12936	6553	95529
50000—59900	5676	6137	7842	10137	5726	2647	38165
60000—69900	2261	2971	3856	5231	2926	1265	18510
70000—79900	958	1576	2081	2656	1565	720	9556
80000—89900	462	897	1083	1516	924	416	5298
90000—99900	240	478	634	927	520	264	3063
100000 og over	610	1245	1327	1691	1040	567	6480
Sum	710683	204855	250258	258778	107748	53455	1585777

b. Prosentvis fordeling.

Antatt inntekt	Skatteklasser						I alt
	1	2	3	4	5	6	
0— 9900	25,7	6,8	9,3	0,6	0,3	0,2	14,0
10000—19900	35,6	19,9	26,9	26,9	14,7	9,0	28,5
20000—29900	25,8	36,2	28,7	30,7	32,3	37,2	29,2
30000—39900	9,1	23,0	20,8	23,8	28,9	30,2	17,2
40000—49900	2,4	7,6	7,6	9,4	12,0	12,3	6,0
50000—59900	0,8	3,0	3,1	3,9	5,3	4,9	2,4
60000—69900	0,3	1,5	1,6	2,0	2,7	2,4	1,2
70000—79900	0,1	0,8	0,8	1,0	1,4	1,4	0,6
80000—89900	0,1	0,4	0,4	0,6	0,9	0,8	0,3
90000—99900	0,0	0,2	0,3	0,4	0,5	0,5	0,2
100000 og over	0,1	0,6	0,5	0,7	1,0	1,1	0,4
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹⁾ Tabellen omfatter ikke inntektstakere med så lav inntekt at de ikke betaler skatt.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå.